

ONEIRON

Този книга е публикувана с финансовото съдействие на

FILI – Finnish Literature Exchange



Превод от фински език
Росица Цветанова

O N

ЛАУРА

E I R

ЛИНДСТЕД

O N

Фантазия
за секундите
след настъпването
на смъртта

ONEIRON

Original text copyright © Laura Lindstedt, 2015

Original edition published by Teos Publishers, 2015

Bulgarian edition published by agreement with Laura Lindstedt
and Elina Ahlback Literary Agency, Helsinki, Finland

© Лаура Линдстед – автор, 2018

© Росица Цветанова – преводач, 2018

© Юси Каралайнен – художник на корицата, оформление, 2018

© Издателство Фабер, 2018

978-619-00-0736-4

All rights reserved. No part of this book may be utilized, reproduced, stored in a retrieval system or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying, recording or by any information storage retrieval system, without permission from the Publisher.

For information regarding permissions, please write to faber@faber-bg.com

Всички права запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде използвана, съхранявана, размножавана или предавана под никаква форма или начин, електронен или механичен, включително фотокопиране, записване или чрез каквито и да е системи за съхранение на информация, без предварително писмено разрешение на издателство „Фабер“.

За информация относно разрешения пишете на faber@faber-bg.com

Съдържание

ЧАСТ I

Danse macabre.....	11
Шломит се приготвя да сподели познанието си (за шести път).....	18
Лагерният огън	28
Упражнение по умирање №1 (Синдромът на Котар с привкус на тибетски будизъм)	48
Историйки, засукани като канелени кифли	55
Началото на едно пътешествие.....	72
Улрике си играе на смърт	77
Кратък урок за дишането	100
Сърце, о, сърце!	104
Историята на сърцето.....	110
Ещевау Сантору идва на гости	122
ONEIRON: първата жертва	136
Десет причини, поради които Нина би се оказала превъзходна майка....	149
После си устроиха дом.....	163
Алкохолният прозорец на Полина	188
Упражнение по умирање №2 (По Сведенборг)	201
Експерименталният живот на Шломит	224
Шломит-Шкина в качеството си на изкупителна жертва.....	233
Шломит-Шкина и Божия заповед № 614.....	236
Барабанистката Шийла остава с вързани ръце в Парк Слоуп	244
Довид решава да излекува Шийла – и му хрумва гениална идея.....	252
Започва историята, една от тях: разрив в отношенията, любов, порив	257
Кибуц Матусал: освестяване & разрив (една от историите завършва)	260
Писмото, което Шломит остави на масата в столовата на кибуц Матусал на тръгване оттам рано сутринта на 13 февруари 1974 г.	269
Шломит-Шкина млъква (и се приготвя).....	271
Как се изминават 18 мили за 10 часа без мускули?	274
Юдаизъм и анорексия (пърформанс лекция в „Еврейския музей“).....	286

ЧАСТ II

ЖЪЛТО: лъчистата примка на състраданието	319
<i>Maimuna, Yalla nako Yalla jox yirmandeem!</i>	
ТЮРКОАЗЕНО: когато нищо не е такова, каквото понякога би могло да изглежда	331
<i>Au revoir, Nina!</i>	
ЕЛЕКТРИКОВО СИНЬО: ако можеше да се умре от омраза.....	341
<i>Vaarwel, Wlbgis!</i>	
Упражнение по умиране №3 (Как exitus се полага в ковчега).....	353
ЦИНОБЪР, ПУРПУРНО ЧЕРВЕНО, МАГЕНТА: сърцето, което загърби евкалиптите	364
<i>Adeus, Rosa Imaculada!</i>	
СИНЬО КАТО СИНЬО: урок по любов	380
<i>Auf Wiedersehen, Ulrike!</i>	
БЯЛО: нов поглед към Божията любов	391
<i>До свидания, Полина!</i>	
ЧЕРНО: изход	403
<i>Shlomith, farewell!</i>	
Благодарности.....	411
Други основополагащи източници:.....	413

I

Щом мене няма да ме има, какво ще остане тогава?

Нищо няма да остане.

*И къде ще бъда, когато няма да ме има?**

– Лев Толстой, „Смъртта на Иван Илич“

* Лев Толстой „Смъртта на Иван Илич“, изд. „Захарий Стоянов“, София 2005, превод: Георги Жечев. – *Б. пр.*

Danse macabre*

Представи си, че си полусляп. Минус единайсет диоптъра. Представи си мрачната стаичка за прегледи в оптиката. Седиш си на удобен кожен стол и се боиш, че изцяло ще загубиш зрението си. Внимателно си оставил старите си очила на масата. Пластмасовите рамки, допреди десет години електриково сини, са надраскани. Едната дръжка си залепил на мястото ѝ с тиксо, него си го боядисал синьо с флумастер. Години наред си предпочитал да виждаш лошо, само и само да не провериш действителното състояние на очите си. Странял си от мисълта да отидеш на офталмолог, както другите хора отлагат ходенето на зъболекар. И такива познаваш. Дъхът им вони, и сами си го знаят, ето защо вечно говорят малко под мустак, косо надолу. Отстъпват крачка назад, когато някой се приближи прекалено много. Ти пък си отлагал очния преглед. От година на година се държиш все по-странно, все по-разсеяно, това е твоето оправдание. Веднага щом нещо подобно на човешка фигура изникне на хоризонта, ти свеждаш очи към земята, за всеки случай. Приятелите ти се включват в играта, казват: „Пак ли витаеш из облаците? Ехо-о, има ли някой вкъщи?“ Размахват ръка току пред очите ти, сякаш бършат снега от предното

* Танц на мъртвите – широко разпространен средновековен сюжет, изобразяващ универсалността на смъртта. – *Б. пр.*

стъкло на автомобил. Разказваш им през смях какво занимава мислите ти този път. Естествено, лъжеш. Поне мъничко. Разказваш повече измислени подробности от необходимото. Не искаш да си спомняш, че действителността не е мъгла, колективен мрак и лутане опипом, а покъртителна яснота. Не искаш да си признаеш, че теб те виждат, но ти не виждаш, не и сега, може би никога повече. Изпитваш ужас. Страхуваш се, че на света ще се свършат диоптрите, дъната на буркани, минусите. Че следващото, което ще ти предложат, ще бъде бял бастун, ще те насърчат да си вземеш куче водач, говореща везна за банята, релефни стикери за клавишите на компютъра... И все пак недей да си мислиш за подобни неща сега. Съсредоточи се върху представата за мрачната стаичка за очни прегледи, задната част на мрачната стаичка, бялото табло върху осветената бяла стена. Точно такава едно старовремско табло, каквито вече не се намират никъде. На него има букви Е, обърнати във всички възможни посоки. Букви, които сега не можеш да видиш.

Оптикът започва да слага стъкла върху рамката, разположена на носа ти. Минус единайсет диоптъра и ето че виждаш точно както и с очилата си. Размазано, горе-долу, колкото да се оправяш едва-едва. Що-годе ясно ти се мерзелее само най-горният ред Е-та: още на следващата поредица последната буква ти създава проблеми. Сърцето ти думка от ужас, но нека си думка. Съсредоточи мисълта си върху този кратък миг, колкото едно премигване, защото точно този момент трябва да можеш да си представиш. Оптикът, който добавя яснота на зора ти, стъкло по стъкло.

Премести поглед върху най-долния ред на таблото с миниатюрните като мравки буквички. Когато спреш да се боиш и оставиш времето да се забави, започват да се случват разни неща. Вече не ти трябва стъкла, понеже сега яснотата е постигната: дребните създанийца са започнали да се движат. Гърчат се, потрепват и шават подобно на късче черен конец върху прекалено чист под. Както някога, в детството ти. Помниш ли? Взираше се неотлъчно в парченцето конец, увиснало

на облегалката на стола, главата ти – налята с кръв, очите – натежали от налягането. Тогава черното змийче затанцува. Имаше си свой собствен ритъм, повтаряше движенията безпогрешно. Това беше магия на очите, на ретината.

Сега седиш на удобно кресло, толкова меко, че потъваш и окончателно губиш чувството за тегло. Филмът започва, белият екран е целият озарен, още отпреди да е тръгнала лентата. Ала този път екранът не се изпълва единствено със светлина, понеже по обектива на прожектора са полепнали боклучета. Пращящи пращинки, вихреци се сред струята от вентилатора. Броиш ги, за да убиваш времето. Шест са на брой. Косми от кокалчетата на оператора? Косми от ръце ли са? Недей сега да си мислиш за мъже. Гледай неотклонно яркия бял екран и шестте пращинки там. Дореяли са се достатъчно наблизко и действително: жени до една. Вече не са никакви тънички пращинки, макар че едната от тях, тази средната, е потресаващо слаба. Върви малко по-напред от останалите, тегли групата подире си подобно на водача на ято жерави. Огромен кестеняв облак от къдри подскача, докато тя пристъпва леко във въздуха, полюшващи се стъпки върху нищото. Подире ѝ крачат пет жени – две от лявата страна, три от дясната. Тъпчат във въздуха, сякаш газят във вода, мъничко неумело, като се изключи едната – тя сякаш танцува.

Лесно е да различиш жените една от друга. Отляво се поклащат чифт едри гърди, които отказват да се поберат в пурпурно-червената блуза от пике, при все че четири от петте копчета зият отворени. Гърдите принадлежат на пищна мулатка, чието лице точно в този миг е празно, съвършено безизразно. До мулатката ситни тучен корем: светлокосата жена, облечена в черна риза и тюркоазен панталон, е бременна. Излъчва благоденствие и разкош: ненакърнимост, неопетненост и Първо Качество.

От дясната страна на мършавата къдрокоска трамбова мадама с наднормено тегло, цялата омазана в грим и с кожено палто от самур, което ѝ стига до коленете. Единият ѝ крак е обут в червен вълнен чорап, а другият – във внушителен

ботуш, източил се чак до коляното. До нея лудува висока хубавица с меден цвят на кожата, жълта рокля и гигантска афро кичара. Най-вдясно, малко по-встрани от останалите, се прокрадва плешива фигура, сгърчена в отровнозелени болнични дрехи, най-печалното създание, което човек би могъл да си представи.

Шестте жени се носят към теб сред бялото празно пространство. Сепваш се, сякаш внезапно събуден от сън, завърташ се, оглеждаш се встрани, нагоре и надолу. Не виждаш нищо, на което да спреш поглед, няма нищо, като се изключи онази чудата сбирщина, дето се рее все по-наблизо.

Завива ти се свят. Усещаш как ушите ти се запушват, как главата ти започва да кънти. Краката ти се подкосяват. Падаш върху нещо. Нито е меко, нито твърдо. Нито топло, нито пък студено. Строполяваш се там по гръб, сякаш в снежна пряспа. Затваряш очи и зачакваш да се събудиш някъде другаде. На кино? Миг преди края на „Соларис“? Когато камерата се издига нависоко и разкрива, че завръщането на Крис Келвин у дома е сън, а земята се оказва остров наред безбрежно море. Когато съпровождащата последния кадър гръмка музика започва да се усилва, прониква в тялото, което е изстинало като в треска след съня. Внезапно музиката секва и оставаш втренчен в белия екран сред непоносима тишина, в черните букви на него: КОНЕЦ ФИЛМА*. Не чуваш нищо, освен собствено то си сърце, което все още помпа в такт с музиката. Така ли си мислиш, че ще се събудиш и този път?

Чуваш шумове от движение и не можеш да се сдържиш да не притвориш очи. Пред теб не шумолят напускащите кино-салона зрители, там са жените, онези шест създания, изникнали от нищото. Коленичили са наоколо ти, обградили са те от всички страни.

Внезапно водачката им, онази мършавата като скелет, се залавя да дърпа обувките от краката ти. Рязко изхлузва кадифените ти джинси, бельото ти, и вдига коленете ти нагоре,

* Край на филма (рус.). – Б. пр.

разтваря краката ти. Две от жените здравата приклепват глезените ти, други две те сграбчват за ръцете. Печалната плешива жена е повдигнала тила ти в скута си и нежно гали косите ти.

Мършавата жена навира глава между краката ти, а ти постъпваш точно както е редно да се постъпи в подобна ситуация. Отново затваряш очи. Предаваш се. Оставяш нещата да се случват, понеже няма друг вариант. Усещаш как хладният, мек връх на езика ѝ се провира вътре в теб. Търси и намира най-чувствителното ти място. Не ти причиняват зло. Скелетоподобната изглежда знае как се задоволява жена. Поема главичката на клитора между устните си, изсмуква напред издатинката изпод обвивката ѝ. *Glans clitoridis*. Или, ако щеш: езикът на Клейта – кралицата воин, розовата пъпчица на еуфорията, любовното копче, ликуващото хълмче, червеното, изгарящо зърно на дявола... И започва да го лиже енергично, едновременно ловко и леко, целенасочено и сменяйки ритъма, ту прилагайки малко по-силен натиск, ту с по-леко докосване.

Предаваш се. Друго не искаш.

Как би било възможно да се мисли за насадата? Изобщо не е възможно. Затова си мисли за светлина. Ярка, пронизваща клепачите светлина. Превръщаш се в част от оранжев пламък, слънчев вятър, плазмени изригвания, пулсиращи слънчеви коронарни дупки. Вътре в теб е ядрото на вселената, тайнствен генератор, тази стимулирана до пръсване божествена пъпчица, минно поле от осем хиляди нервни окончания, от което се стрелкат нишки чак до мозъка на костите ти и централната нервна система, чак до слънцето, чак до дъното на вселената.

Тялото се напруга, застива. Подготвя се за вълната, която вече се надига дълбоко навътре в него. Поривът се състои от миниатюрни колелца с меки ръбове, които се задвижват импулсивно, излъчвайки трепети във всички посоки. Завиват до върховете на пръстите ти, сменят посоката, стрелват се с още по-голям грохот обратно към центъра, съсредоточават се в една точка като вдлъбнатини от оловни тежести и там потъват:

първо колелце, второ колелце, трето колелце. Четвърто. Всяко следващо е по-тежко от предходното, всяко следващо прониква още по-надълбоко. Пето. Вече едва ли не боли, това наплас-тяване, скоро няма да има повече място, тялото вече няма да бъде в състояние да ги задържа в себе си. Шесто. После идва седмото колелце. Потъва толкова надълбоко, че вече не те за-сяга. Прониква някъде от другата страна, някъде, откъдето няма връщане. Тялото ти го знае. Напрежението в мускули-те започва да спада. Познаваш това чувство на необратимост, тъкмо онова чувство, заради което насладата предизвиква за-висимост. Секундата преди оргазма. Седмото колелце, което повлича всички останали подире си като лавина така, че едно по едно се изстрелват от скривалището си: отварят се, разши-ряват се и накрая се взривяват в основата на корема.

Жените са отпуснали хватката си. Взират се неотлъчно в изкривеното ти лице, в главата, положена в скута на плеши-вата жена, в устата, която надава вик, надигащ се стон. Къпеш се в изгаряща студена пот, гърбът ти е извит на дъга. Очите ти все още са затворени, така и трябва да бъде, защото отвориш ли ги, нищо няма да бъде същото. Вярвай ми.

Наоколо ти говорят разпалено, интонацията се повишава в края на изреченията. Въпроси, на четири езика. Де да може-ше да прихванеш поне един от тях, де да можеше най-случай-но да разбереш. *Кто вы? Откуда вы?* Как само се надяват по лицето ти да се разлее щастливото изражение на разпознава-нето, блаженото свойско усещане, когато чуеш майчиния си език след това разтърсване, това потресаващо наслаждение. *De onde você vem? Quem é você?* Така се надяват да откриеш сред тази група гражданка на родната си страна, сестра, приятелка, сродна душа... *Qui êtes-vous? D'où venez-vous?* Само и само да се отприщиш и да разкажеш всичко, което знаеш. Коя си, откъ-де идваш. Нали тъкмо това искат да чуят те: откъде си и преди всичко: как си дошла. Защо и ти си тук сега.

* Коя сте Вие? Откъде сте? – въпросите са зададени съответно на руски, португалски и френски. – Б. пр.

Отваряш очи. Мършавата жена стърчи между краката ти, вади косми от устата си със своите кокалести пръсти. Черни къдрички, които избърсва в коляното ти сякаш е покривка в изискан ресторант. Черни къдрички? Поглеждаш ръцете си. Това са ръцете на младо момиче. Ноктите са овални, изрязани, през един са лакирани в черно, останалите – в бяло. Поглеж-даш към свитите си крака. По-гладки са, много, много по-грациозни и по-светли. През кожата прозират синкави вени – толкова бяла си станала. Вдигаш левия си крак. Движи се с лекота. Кракът ти е толкова лек и тъй гъвкав, че като нищо би могла да опишеш с него дъга над собствената си глава. Безспорно притежаваш пластичните крака на младо момиче. Спускаш го долу до другия, отваряш уста, но не успяваш да процедиш и звук.

Good morning, Sleeping Beauty, избърсва мършавата жена малко дрезгаво, *where do you come from**? Гласът ѝ е силен, странно нисък за подобно немошно телце. Тя полага и двете си ръце върху коленете ти, поразтваря краката ти, проточва-шия към теб. Гласът ѝ се повишава, става по-благ, една идея по-дружелюбен, едва ли не любопитен. *Who are you?***

Изричаш една-единствена дума. Име. Казваш го с гласа на младо момиче, станал писклив от плач. С глас, до какъвто прибягва изгубило се дете, когато някой мил непознат колени-чи до него и в опит да помогне иска заедно да тръгнат да тър-сят изчезналата сред тълпата майка.

Казваш: Ул-ри-ке.

Изричаш всяка сричка поотделно, сълзливо и настойчиво, сякаш изискваш нещо и същевременно се молиш, едва ли не просиш. Хлипайки, им казваш коя си.

Ти си Улрике, 17-годишна.

Не знаеш откъде си дошла, но домът ти е в Австрия. Залцбург.

* Добро утро, спяща красавице, откъде си? (англ.) – Б. *пр.*

** Коя си ти? (англ.) – Б. *пр.*

Шломит се приготвя да сподели познанието си (за шести път)

Улрике пристигна последна на мястото. Както може да се предположи, тя беше шокирана от онова, което току-що ѝ беше причинено, макар да ѝ бе донесло чутовна наслада или може би точно затова. То надминаваше всичко, което някога бе изживявала с друг човек, Хано не бе способен на подобно нещо, Хано си беше Хано. А ето че сега го беше постигнала тази отблъскваща жена. Съвсем ненадейно, насила, с помощта на съучастнички, и при все това изживяването не беше ни най-малко неприятно. Такива неща могат да се случат насън, докато човек спи, може да се стигне до оргии, до безразборно съвкупление със свършено непознати. Ала сега не е нощ, нито Улрике спи. Това го разбира, кажи-речи. Поглежда смаяно към всяка от наобиколилите я жени, чака, отваря уста, затваря я. И когато никоя от тях не намира за смислено да направи каквото и да било, дори жест, когато никоя не смята за необходимо да отрони и думичка, се надигат чувствата. Най-напред гняв.

Улрике се изправя до седнало положение и отмахва по-лепналите по челото си коси. Лицето ѝ се вкаменява в надменно изражение а ла Клеопатра: брадичката нагоре, устните – непреклонно стиснати, ноздрите – леко поразширени, очите – демонично присвити.

И тъй като темпераментът на Улрике е от умерено избухливо естество, тя изсъсква *Scheiße!** и това е насочено към всички, *Scheiße!* и това е отправено специално към онази мършавата грозотия, седнала отпреде ѝ с кръстосани крака. Жената я гледа благо и Улрике се втрещва в нея в отговор. Обезчестили са я, това поне го разбира. Чувства се глупаво, чисто и просто като идиот. Майната им на оргиите – всичко може да се случи, когато си достатъчно откачена, а тя си е такава, в добра компания и на пияна глава става дръзка до безразсъдство, готова почти на какво ли не. Майната им на мястото и жените: това тук е някаква история от типа *eyes wide shut***, може би капки, от които изпадаш в безсъзнание, може би някаква скрита камера за лица над 18 години. Само дето са я разплакали, а за това няма намерение да прощава. Накарали са я да си каже името, възрастта, едва ли не и домашния адрес, макар че у дома не би се прибрала никога повече. *Scheiße!* – съска тя едва доловимо и продължава да ги гледа дръзко и вторачено. Няма намерение първа да сведе очи. Няма да загуби тази игра.

Мършавата жена вече неколkokратно е ставала свидетелка на подобно объркване. Пет пъти. Първо бе тя самата, само тя, сам-самичка. После дойде бърбораната Полина с палтото от самур и едничкия си ботуш на крака, сетне непредсказуемата Роза Имакулада, смахнатата Роза – можеха да минат и без нея. След това се появи малката Нина с щръкналото коремче, от Марсилия, после обезобразената от рака Вълбхис от Зволе, Холандия, сетне гордата Маймуна от Дакар, а най-накрая и красивата Улрике от родния град на Моцарт. Разгневената, красива Улрике. Най-младата от всички тях. Точно толкова невинна, колкото обикновено е пристигналата последна. Мършавата жена се взира в лицето на момичето. Опитва се да запечата образа му в паметта си: вирнатата брадичка, насила свъсеното лице, погледа, който точно в този момент избягва нейния. Ясните, теменужено сини очи на момичето започват

* Немска псувня, букв.: лайна. – Б. пр.

** Широко затворени очи (англ.). – Б. пр.

предпазливо да шарят покрай нея, попадат на бялото, което е навсякъде и едновременно с това – никъде. В очите се чете паника.

Мършавата жена я е виждала. Много пъти ѝ се е налагало и да говори, но какво от това, говори си, почти с удоволствие. Същевременно говори и на себе си, отново и отново разказва как стоят нещата, обяснява всичко, доколкото ѝ е по силите. Тогава всички се смълчават, слушат. Тогава всички чуват, за пореден път, къде, може би, се намират точно в този момент. Важно е да го чуват. Така, както светото причастие може да бъде важно за някого, или пък запалването на пура след ядене, или пък маникюрът, който ти правят веднъж седмично, педикюрът, или ежедневно чоплене на засъхналите кожички около ноктите, еднакво компулсивно, може би малко болезнено, но със сигурност носещо наслада, разбира се, че ще разкаже. Ще разкаже с най-голямо удоволствие!

Мършавата жена си спомня какво е било усещането да се събуди тук. Да си отвори очите, да приседне, да попипа невярващо бялата основа. Земята ли е това, замръзнал сняг? Не е студена, нито гореща. Пластмаса? Латекс? Боядисан бетон? Не е нито мека, нито твърда. Тя се изправи, чувстваше се превъзходно, празна и безчувствена по някакъв хубав начин: дълбаещата в корема ѝ болка и шеметното замайване се бяха изпарили безследно. Е, тя безспорно се беше справяла блестящо със своите болки и световъртежи, нали си беше професионалистка в сферата на болката, нали владееше изкуството на глада. „Не, не и не“: това беше мнението на лекарите относно последния ѝ проект. Разбира се, тайничко се бяха надявали да стигне чак до самия край. Искяха да видят, макар да не си го признаваха, как щяха да функционират тялото и съзнанието ѝ в що-годе контролирана екстремна ситуация. Професията ги задължаваше да я предупреждават, едва ли не да я заплашват, от професионални съображения нямаха друг избор, освен да настояват отново и отново да прекъсне „опитите“, да сложи „точка“ на съмнителния експеримент. Не за

първи път се случваше да я хокат и същевременно да питаят страхопочитание към нея.

Всичко тръгна от онази кутийка на „Карол Стрийт“. От погледа на майка ѝ. Тъкмо оттам. Ала това, че нейното изкуство беше започнало да събужда научен интерес – то беше ново, мотивираше я да продължава. Подпомагащите отслабването мерки бяха целенасочени като при йогите аскети. На моменти я бяха карали да изпада в транс и тя беше увеличавала оборотите безразсъдно. В последния ден на експеримента, някой и друг час преди да излезе на сцената, тя бе изпила доста чашки хладък аюрведичен чай, „Вътрешен мир“. Световъртежът ѝ наподобяваше танца на дервишите, въртене, въртене, въртене, тя беше тръгнала да залита с премрежен поглед из кухнята, предназначена за служителите на „Еврейския музей“, в ръката си държеше лист с принтирана презентация, която след малко щеше да ѝ се наложи да изчете пред аудиторията в музея. Изпитваше блаженство и същевременно се чувстваше плашещо крехка. Преходна. Човек, поне тя, не може да живее вечно само на адреналин, болка и зашеметение.

Беше опознала дервишкото въртене дълго преди това. Беше се мотала из Кони Айлънд заедно със своя приятелка, из току-що отворилия врати „Астроленд“, беше се шматкала в ступор, предизвикан от глад, и се беше въртяла неколkokратно на „Циклона“, та през нощта леглото ѝ се люлееше и тресеше, още щом затвореше очи. Това беше петата седмица, посветена на отслабването, и първата нощ, в която тя го разбра окончателно: тази връзка, единствено тази връзка, бе предназначена да трае цял живот. Глад, любими мой. Под одеялото склочи тайно споразумение: аз ще се уповавам на теб, ти ще се уповаваш на мен, аз няма да те погубя с ядене, а ти никога няма да спираш да се бориш рамо до рамо с мен.

Естествено, случваха се и някои дребни прегрешения. На празненството за бар-мицвата на братовчед си тя тайно погълна двайсет марципанови блокчета. Гладът здравата се разяри и заплаши да я напусне завинаги, ала тя го помоли за прошка и повърна. Онзи път гладът се усмири.

Беше на седемнайсет, когато получи ключовете за първия си собствен дом. При все че онази кутийка беше залепена за апартамента на родителите ѝ, там имаше възможност да върши каквото си иска – и как само ги ужасяваше това. Естествено, тя проведе няколко експеримента. Би си инжекции със „Смирноф“ в бедрото с помощта на спринцовката за инсулин на своя приятелка. От време на време пафкаше заедно с двама-трима приятели. На няколко пъти се чука безстрастно. Ала гладът беше най-важното, най-скъпото ѝ. Биеше се с нея като доверен приятел, срещу злодеи, докато тя не допусна най-голямата грешка в живота си и не му измени. Заради мъж.

Мършавата жена знаеше, че беше изкупувала младежката си вина вече неколkokратно. След цикличните сдобрявания гладът се беше връщал при нея, и все пак беше някак уязвен, някак – възискателен? Тя имаше чувството, че той непрекъснато изискваше все повече: денят за пет екологични моркова му беше безразлично постижение – никакви благодарности, никаква еуфория. И дума не можеше да става за дервишово въртене – гладът беше тихичък като мишчица. Накрая ѝ дойде до гуша. Добре тогава! Сключи ново споразумение, обеща да стигне по-далеч от всякога, по-далеч от когото и да било друг, само и само да го накара да се завърне. До края на живота си щеше да бъде удачно кльощава, щеше да балансира по зашеметяващата граница между здравето и болестта. Така ставаше ли? И ето че сключиха нов договор.

После се случи нещо. Някой пое юздите в свои ръце, реши от нейно име, без да я моли за разрешение, да продължи вече доведения докрай експеримент. Запратиха я тук, сред снежната белота, без да получи и най-беглите инструкции. С един замах всичко стана съвършено различно. Дори гладът беше изчезнал безследно, и то така окончателно, че тя не беше успяла и да усети липсата му.

Ако след първоначалния шок бе съумяла да анализира положението, навярно би стигнала до някакво прозрение, което по-късно, впоследствие, би могла да сподели с пристигналата на мястото, стъписана и разхлипана Полина. Беше ѝ

казала горе-долу следното: „Първоначално имах усещането, че съм спала по-добре от когато и да било, дълбок, безсънен сън.“ А после: „Постепенно ми стана от леко по-леко на душата, дълготрайната болка в корема изчезна и не ме болеше никак: чувствах се все едно съм на седмото небе.“ Ала когато се озовеш сам-самичка на подобно място, а наоколо ти няма жива душа – тогава не мислиш за такива работи. Осъзнаваш, че болката и прилошаването са изчезнали едва тогава, когато умът ти панически е превъртял две-три възможности, задънени улици, отново и отново, и отново.

Теория №1: Тя спяла ли е? Тази първа мисъл след отварянето на очите е разбираема. Вездесъщата белота е равна на болест, т.е. е равна на слепота, т.е. е равна на заключението „е, значи така ме наказаха“. И теорията изобщо не е налудничава, нали съществуват болести, чийто първи, драматичен симптом по една случайност е внезапната загуба на зрението (такова например е възпалението на темпоралната артерия, темпорален артериит, което по правило спохожда жените на възраст).

И все пак теорията за слепотата бе оборена доста бързо, защото тя, естествено, се досети да огледа себе си – първо ръцете, и ето ги там. Тъничка китка се подаваше от маншета на черната туника, вените по опакото на дланите ѝ се синееха по-ярки от всякога. Дългите тънки пръсти, дългите червени нокти, ставите, подобни на накити, кокалчетата, подобни на боксове. Тя се изправи с усилие на клечестите си, криви крака. Едва доловимо залитане, движение без порив на въздуха и ето че стоеше права.

Теория №2: Тя се намира в някаква сграда. Все някъде трябва да има повърхност, която да разкрие формата на конструкцията като купол или пък куб, или съвършена сфера. На този етап започна да изпитва гняв. *Те* действително ѝ бяха причинили това! *На тях* не им стигаше, че тя си бе уредила всичките неща, че тя бе изчислила прецизно всяка влизаща и излизаща от нея калорийка. Че тя, разбира се, си беше уредила грижи занаят и беше скроила редица резервни планове. Нищо не бе оставила на случайността. Тя не беше оплела

конците. Само дето *те* я бяха спипали и я бяха затворили... така де, къде?

Направи опит да пристъпи, но не стигна доникъде, краката ѝ се движеха, но бе невъзможно да се каже дали напредва, просна се по очи и усети леко потрепване в основата на корема, ала нито сгромолясване, нито болка, продължаваше да не вижда нищо и никъде, нито една фиксирана точка. При сви очи, търсеше скрити камери, детектори за движение, нещо тъмно, което да се замержелее в далечината. Все някой трябва да я следи на монитори. Подобно нещо не е изключено, дори се очакваше; до ушите ѝ бяха стигали такива слухове: за отвличания с научна цел.

Е, ето я и нея, теория №3, естествен, логичен скок от теория №2. Понастоящем се нуждаеха по-отчаяно от когато и да било от сведения относно човешкото поведение. Действителни, безмилостни данни, чието събиране може би не е съвсем в съзвучие с нормите. А и нали тя си беше обект на грандиозен, неприкрит интерес. *Те* чисто и просто искаха да научат повече. Как щеше да се справи? Как изобщо се беше справяла до този момент? И преди всичко: как щеше да се справи сега, в ситуация под надзор? Каква беше нейната тайна?

Тя зарови пръсти победоносно в буйната си коса. Беше убедена в откритието, което скоро щеше да направи. В сензорите. Заровичка по-надълбоко, задържа основите на къдриците си, ноктите ѝ задрачиха по скалпа. Сензори, сензори. Поне един. Макар и малък. Това ли е? Коричка. Микрочип. Дълбоко вкоренен. Бенка? Раничка. Псориазис. Не! Устройство. Като нищо беше техника. Последен писък, почти невидима техника. Която сега тестваша за първи път.

Скуба си косите. Съблече си дрехите. Обърна ги наопаки и ги инспектира щателно, обърна ги налице и ги прегледа по същия начин. Вършеше неща, които биха изглеждали странни, а навярно и неприлични, в случай че някой я наблюдаваше: сравнението със змия, която изяжда собствената си опашка, не би било далеч от истината, когато в крайна сметка се сви на кълбо, за да търси чужди тела вътре в себе си.

– Шломит.

Мършавата жена протяга ръка към Улрике и се представя. След това добавя по-важната допълнителна информация, обстоятелството, чиято цел очевидно е да обясни всичко: *I was the first one here**. Останалите пет жени са насядали до нея. Изглежда питаят страхопочитание към загадъчното изречение на Шломит, а също и към самата нея, тази отблъскващо кльощава, престаряла наглед жена. Сега, когато косите ѝ вече не пречат, нейното лице се вижда в цялата си прелест: кожата ѝ е сбръчкана и изтъняла, съвършено хартиена, сякаш човек би могъл да я издуха с уста. Скулите са високи, под тях би следвало да се ширят огромни сенчести вдлъбнатини, стига светлината да не беше толкова равномерна. Така би могла да я опише Улрике при желание: дърта вещица, коса – кестенява, тирбушонеста; очите – големи, ирисите – кипящо, святакащо кафяви, огромни, хипнотични очи, напомнящи за беладона. Някак прекомерно интензивен, едва ли не предизвикващ неудобство безсрамен и втрещен взор, който гарантирано не отстъпва пръв пред дръзналия да срещне очите ѝ. Предводителка. Няма никакво съмнение в това. Шломит е Предводителката.

Да повторим.

Първата, тя самата, най-първата: Шломит.

Втората: Полина.

Третата: Роза Имакулада.

Четвъртата: Нина (в утробата ѝ: малкият Антоан & малката Антоанет).

Петата: В, очертано с пръст във въздуха (В като Вълбхис).

Шестата: Маймуна.

Представят се една по една, всяка по своя си начин, и се здрависват учтиво с Улрике. Очевидно последователността на пристигане е особено важна за тях, понеже вдигат съответния брой пръсти, сякаш по предварителна уговорка: това е личният им номер на поява. Ако това се случваше където и да е

* Аз бях първата, попаднала тук. (англ.) – Б. пр.

другаде, в спортна зала, където хората са потърсили убежище от ураган, в палатков лагер, където се събират бежанци, спасили се от гражданска война, Улрике, която още от малка се бе развличала с въображаеми сценарии за бедствия, би прихнала в неударим смях. Жените са толкова комични, толкова невъобразимо сериозни, пръстите, сочещи реда им на пристигане, все още са вдигнати. Тъглчетата на устата ѝ започват да потрепват в усмивка.

Изневиделица Роза Имакулада прибира трите си шръкнали пръста в своята длан. Прави крачка към Улрике, размахва заплашително юмрук и се впуска в обяснения на някаква смесица от португалски и английски. Оттук насетне представлението е известно на всички, с изключение на състисаната Улрике. Винаги се възмущават, когато започне паническият спектакъл на Роза. По лицата на жените се появяват фини бръчици, браздички от раздразнено нетърпение, присъщи на съответния тип лице, чието наличие зависи както от темперамента, така и от възрастта, състоянието на кожата, процента съдържание на мазнини. Естествено, лицето на Шломит е най-смачканото. Ала Роза не си дава вид да забелязва. Тя бърбри като воденица, гласът ѝ става пронизителен, ръцете и за миг не се спират на едно място. От време на време се навежда, за да цапардоса с юмрук белотата под себе си. От ударите се разнася тъп звук, който в началото съдържа острота, но непосредствено след това става кух: сякаш някой шляпа водосток с метален лост, върху който е надянат вълнен чорап.

Улрике започва да разбира. Роза Имакулада настоява тя да ѝ разкаже нещо, което останалите не са били в състояние да споделят. Роза Имакулада почуква черепа си с пръст, очаква отговор, макар че все пак трябва да разбира, че Улрике, клетото разплакано момиченце, не е в състояние да ѝ отговори.

Улрике събира кураж, разбужда вече угасналия гняв. Отваря уста и се разкрещява на Шломит на своя училищен английски, с училищното си произношение, с училищния си речников запас, с училищната дързост на дребничко, седемнайсетгодишно гимназистче (тъкмо с онази присъща на

младите девойки непокорна увереност, която кара някои позрели мъже съвсем да излязат от релсите), крещи на Шломит, настоявайки тя да ѝ разкаже всичко, абсолютно всичко, понеже ѝ е ясно, че Шломит знае, би следвало да знае. Нали все пак е пристигнала първа.

И така, Шломит няма избор. Налага ѝ се да разкаже, както винаги. Налага ѝ се да разкаже за кой ли път, като сега хвърли светлина и върху някои малко по-деликатни въпроси. Защо е разголила Улрике от кръста надолу (едва сега Улрике се усеща да се заеме с обуването на панталона си), защо Полина и Нина са държали момичето за ръцете (Улрике отново изгаря от срам: как е могла да стърчи тук по голо дупе!), защо Маймуна и Роза Имакулада са били заклешили краката ѝ, държали са ги насила разкрячени (*Scheiße! Scheiße! Scheiße!*), защо Вълбхис е вдигнала главата ѝ в скута си и защо тя, Шломит, най-долната от всички, е навряла език в най-интимното място на момичето.

Лагерният огън

Ела, рече Шломит на Улрике, да се преместим край лагерния огън. И преди още Улрике да е проумяла за какво става въпрос, усети как лекичко я понасят нагоре, забеляза, че стои изправена и главата ѝ се мае (онова примесено с очакване за майване, причинявано от първото стабилно залюляване в някоя посока от страна на съоръжение, което се клати напред-назад – викингския кораб в увеселителния парк или някоя традиционна скандинавска люлка).

Както си стоеше, Улрике инстинктивно разпери ръце в търсене на равновесие, затвори очи за миг, после пак ги отвори и погледна надолу, тоест към краката си, опита се да подскочи нагоре, но не ѝ се удаде. Нито една от обкръжилите я жени не беше променила позицията си. Не се беше издигнала и на милиметър.

Маймуна вече не можеше да устои на изкушението. Приклекна, подскочи и се понесе нагоре, свитите ѝ колени се издигнаха над нивото на брадичката на Улрике, а най-встрещаващото беше, че тя си остана на мястото (като прикlescена в съвършена снимка: модел в спортен екип скача на трамплин в ослепително осветено студио, *just do it*^{*}, за фон има солидно,

* Просто го направи. (англ.) – Б. *пр.*

едноцветно, но задължително ярко платно, *just do it*, моделът скача ли, скача, а изобщо не се поти, *do it, do it, do it*, подскача и остава във въздуха во веки веков, не остарява и на йота).

Шломит изглежда злобно Маймуна, която послушно се запуска, без да шурее повече. И така, Маймуна пое надолу, с други думи: изви се и седна на колене, започна да се сنيшава подобно на тирбушон, долепила ръце плътно до тялото си, с резки и бързи движения на горната му част отляво надясно. Спускането стана на тласъци. Маймуна се смъкваше постепенно, с последователни извъртания, чак до равнището на останалите, накрая се озова на колене пред Улрике, уж смирена, и тогава Шломит се обърна с гръб, махна нетърпеливо с ръка и тръгна, Шломит започна да напредва по пътя си, така да се каже.

БОГ СИ ОТМЪЩАВА ЧРЕЗ СМЪРТ. В благословения миг, когато Шломит вече им бе обърнала гръб, тази мисъл, тъкмотя и никоя друга, проблесна в съзнанието на Улрике. Обзе я страх, понеже тя нямаше навика да размишлява за Господ. Бог, така да се каже, не ѝ говореше нищо. Той не беше виц, нито забрана, нито повод за ожесточен спор, въобще: нищо, освен едно календарно събитие, определено беше такъв, съвършено невидим, но при необходимост – магьосник исполин, който слага край на всичко. Ето такъв беше Бог. Той озаряваше с литургично сияние празниците, вечерите, когато дори и онази част от австрийския народ, която не беше богобоязлива, но пък притежаваше достатъчно съзнание за традициите, се отправяше на богослужение, понеже такъв бе обичаят, там имаше някакъв Бог или поне изображение на Неговия син и Дева Мария, а има ли майка и дете, то трябва да има и баща, па макар и отсъстващ. На службата трябваше да коленичиш (действало добре на душата!), стига да не страдаш от сериозни болетки в коленете (тогава с чиста съвест можеше и да си седнал), трябваше да пееш и да се здрависваш със съседите си по скамейка, а накрая да се причестиш. При все това никой никогата не беше изисквал вяра.

Бог *in persona* не съществуваше нито за Улрике, нито за семейството ѝ. Някъде в някое далечно разклонение на рода им

имаше някаква леля, която съвсем сериозно си се молеше, ходеше на църква и се разкайваше за всичките си грехове, а също и за такива, които не беше извършила, но беше съгрешила да си помисли за тях, понеже нейният Бог виждаше всичко, дори и всяка една мисъл, и евентуалната мисъл отвъд въпросната, и спотайващата се в основата ѝ асоциация, та накрая лелята свърши в лудницата.

Ала ето че сега, съвсем от нищото, в главата на Улрике се надигна това твърдение: БОГ СИ ОТМЪЩАВА ЧРЕЗ СМЪРТ. Внезапно всичко се оказа ужасно потискащо, предчувствие за буря, бreme, чутовно бreme. Или пък: блокаж в мозъка. С този термин Улрике наричаше състоянието след контролно, онези минути, които започват, когато листът с теста по математика се е върнал най-отпред, в ръката на учителя, когато е излязла от класната стая в коридора, може би дори и на училищния двор: изобщо не чувства облекчение, макар да няма никакво съмнение, че ще получи добра оценка, вероятно най-високата в класа, числата и векторите коварно се стрелкат в съзнанието ѝ и всичко това продължава най-малко до третата цигара. Главата ѝ действително не беше наред, беше склонна към черногледство.

Улрике вкара насила съзнанието си в пътя: не съществува Бог, който би могъл да отмъщава чрез смърт. Бог не съществува. Улрике стисна очи и продължи: щрак, казва запалката „Колт“. Блесва пламък, който (това е най-хубавият момент) всмукваш в цигарата „Лъки Страйк“, дробовете се изпълват, цялото тяло настръхва, главата се продухва и Бог изчезва. Така!

Улрике отвори очи и реши да се съсредоточи върху движението, за да успее да настигне Шломит, която вече бе офейкала. Шломит определено беше станала по-малка от останалите (не и още по-хилава, слава богу, а по-малка – това се нарича перспектива, явление, което разпознава дори слепият по рождение, не е конвенция, Пикасо е грешал, перспективата е по-истинна от който и да било бог или богиня).

И така, Улрике направи първата си стъпка.

Ако някой се хванеше да опише тази крачка, сравнявайки я например с големия (за човечеството) и малкия (за него самия) подскок на Нийл Армстронг върху коравата лунна повърхност, би излъгал. Улрике не подскокна. Нито пък стъпката ѝ наподобяваше първия колеблив замах с крак встрани на десетмесечно бебе (често последван от тупване на земята, после рев, после нов опит), понеже Улрике закричи право по петите на Шломит, непоклатимо. И все пак стъпката ѝ не беше и обичайната. При все че десният крак на Улрике се премести на 60 см от левия (това си беше съвсем стандартен разкряч в стил „сега бързам“ за нейната 159-сантиметрова снага) и при все че Улрике издърпа и левия си крак подир десния (или точно пред десния, както се прави обикновено при ходене), тя не напредна, не се отдалечи от останалите. Озадачена, обърна глава към Маймуна, която се беше изправила. Маймуна обаче само се усмихна дяволито и тръгна да трамбова подир своята Предводителка, без да си мръдне и пръста да посъветва безпомощната новодошла.

На помощ се притекоха Нина и Полина. Решително сграбчиха Улрике за ръцете от двете ѝ страни. Първо потропай на място. *Think about a swamp**. Това предложи Полина, но скоро осъзна, че Улрике надали имаше опит с тресавища, за разлика от нея самата, дето току-що беше изчала дълга статия с прекрасни снимки за торфените блатата в Западен Сибир. Не успя и да разпита Улрике относно евентуални излети по поречието на Дунава, понеже Улрике вече тъпчеше на място почти безпогрешно. Имитираше особено умело походката на Нина и Полина. Беше като да месиш тесто с крака, налагаше се да мисли за краката, представяйки си ги малко по-тежки, налагаше се да мисли за някакво съпротивление. Всяка от тях, това Улрике го научи миг по-късно, си имаше собствено съпротивление: за Полина това беше блатото, за Вълбхис – снежна пряспа, за Роза Имакулада – леко подгизнала пухена възглавница, за Нина – надянати на краката ѝ надуваеми поплаватели

* Представи си блато. (англ.) – Б. пр.

в най-дълбоката част на басейна (от онези оранжевите, дето се слагат на ръцете на децата и ги продават на всеки битак, *la bouée pour les enfants à partir de 12 mois**), за Маймуна – хиляда и една мисли. Тя умееше да изпълнява какви ли не изумителни номера сред тази бяла материя, това Улрике вече го бе забелязала, и то се дължеше на факта (действително, това вече Улрике не го знаеше, нито пък останалите), че движейки се, тя не мислеше за абсолютно никакви съпротивления. Шломит от своя страна си мислеше за най-различни сладости. В края на краищата на нея сигурно ѝ беше най-трудно да издържи на факта, че тук не можеше да отказва дори и трохичка храна. Определено беше свикнала да се лишава и това пораждаше в нея съкровено щастие по силата на закономерност, сравнима с механизма на Павлов. Тъкмо затова в съзнанието си в един момент тя крачеше по килим с площ в квадратни километри, направен от запечени на огън маршмелоу, в следващия миг трамбоваше из сладичко картофено суфле или пък (в случай че по една или друга причина искаше да се нахъса за поход в особено бърз такт) газеше из любимото си ястие: басейн от супа месо, натъпкан с разхитително количество кубчета тофу.

Движение и мисъл. Толкова е просто. Улрике си мислеше за водното легло у родителите на Хано, върху което чукането от самото начало се бе оказало безумно мъчна работа, с прекалено различен ритъм, прекалено конфузно.

И така, най-сетне потеглиха. Улрике, Нина и Полина крачеха в редица, Роза Имакулада и Вълбхис тъпчеха подире им. Всяка в своя си стил. Походката на Улрике навярно се сформира от тази първа представа, която дори би следвало да се опише като травматична, във вид на *flamenco furiosa*** , насечено, с преувеличено изправен гръб: виж ти, ето така токчетата и върховете на обувките малко по малко, стъпка по стъпка раздират двойно ламинираната винилова повърхност на водното легло... Нека настъпи потоп... Нека всички да се издавят...

* Попаваъци за деца от 12 месеца нагоре. (фр.) – Б. *пр.*

** Бясно фламенко (исп.). – Б. *пр.*

Отпред, иззад тясната снага на Шломит, внезапно про-
блясва нещо червено. За миг фигурата ѝ го скрива, после пак
се показва, миниатюрна червена точица, която нараства, из-
чезва, отново се връща в зрителното поле, малко по-голяма
отпреди. Започва да се обособява някаква форма, не е нито
петно, нито дупка, а специфично създание, точно както и са-
мата Улрике, и останалите жени, такова, дето можеш да го до-
коснеш, пределно ясно е, че можеш да го докоснеш, но какво е
то? Червено, развълнувано. Струва ѝ се, че е малко по-нависо-
ко от тях: колкото повече приближават, толкова по-ясно е, че е
над тях. А после: те се озовават под него. Улрике извива глава
и поглежда навътре в него. Куха обвинка, подобна на крату-
на, около която ветрилообразно се стелят червени коси, сякаш
плават във вода, и все пак съвсем неподвижни.

Ето че сега ѝ се налага да усвои поредното умение: из-
качването нагоре. Маймуна вече е изплувала на повърхност-
та, червената коса се е превърнала в равнище, определящо за
всичко останало, тъкмо натам са тръгнали те, към нивото на
косата, там би трябвало да се качи и тя, но за пореден път: как?

Маймуна бе вдигнала ръцете си нагоре подобно на гму-
рец, беше притиснала глава между дългите си ръце (ушите
запушени!), палецът на дясната ръка затворен в левия юм-
рук (здрав захват!), после беше подскочила и ето я сега там.
Блатната Полина сграбчи нещо с ръцете си (торфен мъх, ко-
рените на очибелец, стъблото на блатна росица, острицовите
стръкчета из някое бурениясало тресавище?) и малко по мал-
ко се издърпа нагоре, с по някое и друго случайно изтърване.
Вълбхис със снежната пряспа чисто и просто си прокопа път
нагоре, изгреба си кухня, през която да мине. Роза с пухена-
та възглавница облиза длани, зае се да стиска и да върти праз-
ната си ръка и накрая разположи малки, сякаш твърди като
камък топчици за стъпалца, по които да се изкатери. Нина с
плювките се дърпа, пада и пристигна там с един мощен тла-
сък, а Шломит със супата мисо прибягна до поредица от дви-
жения, която наподобяваше едва ли не повръщане: замята се

спазматично, с гърба напред и по силата на поривите от гадене, докато не се озова току до косата.

Улрике си представи наводнението. Представи си Хано, гол и легнал по корем на дъното на опразнения басейн от водното легло, удавен. Представи си своите обувки, полепналите по токчетата раздрани парчета от PVC-покритие, представи си спалнята на родителите на Хано – грозни кафяви старинни тапети и попили в тях петна. Започна да потъва. Бавно тръгна да изпада, отдалечавайки се от жените и червената коса. Инстинктивно протегна ръка към тях подобно на дете, устремило се към нечий обятия; риташе, тъпчеше, а все повече се отдалечаваше. Извика като удавница (всъщност давещите се на практика не викат), изпищя и усети как звукът се изгуби някъде, сякаш изобщо не се бе изтръгвал от гърлото ѝ. Тя чу своя вик за помощ, глух, немощен крясък, и при все това имаше чувството, че идва от другаде. Размахва ръце и се снишава, докато не усети здравата хватка на Маймуна под мишниците си. *Do not think bad things*, прошепна ѝ тя, *only good things**, и в паниката си Улрике се сети за циклами. *Eyes: shut!*** – помоли я Маймуна и Улрике послушно затвори очи, сви се на кравай сред ливадата с циклами. Слънцето грееше, птичките пееха, на ръката ѝ кацна пеперуда и започнаха да се издигат.

Тук беше техният лагерен огън. Техният сборен пункт. Идвали тук, при перуката на Вълбхис, сподели Шломит, винаги когато искали да обсъдят заедно някакъв въпрос. Било изключително мило от страна на Вълбхис, *it was veeeery kind of her*, натърти Шломит, да дари своята красива изкуствена коса за тази цел. Дълбоко в себе си обаче Шломит беше на мнение, че перуката на Вълбхис бе доста посредствена изработка. Както и че наистина красиви, прилични досущ на истинска коса перуки, се намираха единствено при хасидите в Бороу парк, които държаха да прикриват главите на жените си – не с воали, а с творения от коса, кое от кое по-разкошни. Жените, покрили

* Не си мисли за лоши неща... само хубави неща. (англ.) – Б. *пр.*

** Очите затворени! (англ.) – Б. *пр.*

косите си с въпросните *шейтели*, винаги бяха гиздави, със завидни прически, едва ли не като манекени на витрина: *bad hair day** не спадаше към речниковия им запас. Заболялата от рак майка в едно семейство на познати бе настояла да отиде на пазар в Бороу парк веднага след началото на химиотерапията. Косата, която беше купила от хасидите, се оказа по-красива и естествена, отколкото нейната собствена когато и да било. Ракът надви жената, но семейството отказваше да се лиши от перуката. Поставиха я върху кадифена бежова глава, а нея – върху скрина в дневната, и разказваха на всеки гост, че понякога, при добро стечение на обстоятелствата, бодрата суeta може да надвие страха от смъртта.

Улрике скришом насочи очи към Вълбхис, към грозния ѝ наглед, осеян с цицини череп и плоското ѝ теме; всъщност цялата ѝ глава наподобяваше кисела краставичка. Безспорно жертвата е била голяма. Или пък не. Може би изобщо не е било жертва? Дали на този етап още ги беше грижа за подобни неща: прически, дрехи, хигиена? Импулсивно Улрике вдигна ръка и подуши подмишницата си, където не миришеше на нищо – нито на хубаво, нито на лошо, нито на пот, нито на „Ейнджъл“ на Тиери Мюглер, какъвто несъмнено бе нанесла там последно тази сутрин, преди да отиде на работа. Жалък подарък от Ханс – беше си пожелала парфюм, но бе получила дезодорант.

We don't stink anymore, изтърси Шломит, забелязала движението на Улрике, *because we might not be alive anymore*** . Туй то. Да си дойдем на думата. Такъв беше стилът на Шломит. На моменти се изцепваше съвсем не по американски, без смекчаващи заобикалки, а и тъкмо затова се бяха събрали тук край перуката: за да обяснят положението на Улрике. Лагерният огън от перука поначало бе идея на Нина. На нейната красива главица ѝ бе хрумнало, че се нуждаят от сборен пункт, някакво

* Ден, в който прическата не стои добре. (англ.) – Б. *пр.*

** Вече не смърдим... защото може и да не сме сред живите. (англ.) – Б. *пр.*

общо прибежище – и защо, за бога, да не си спретнат такъв. Нина обясни какво има предвид, размахвайки буйно ръце и изопачавайки р-тата, а Полина първа започна да се досеща за какво всъщност говори тя: Нина имаше предвид перуката на главата на Вълбхис. Тази неестествено червена, но удивително подходяща на проядената от рака жена изкуствена коса. Тъкмо натам поглеждаше скришом Нина през цялото време, но не дръзваше да изрече на глас, че Вълбхис би следвало да се лиши от косата си. Че точно от нея искаше да им спретне малко, уютно огнище, място, около което да си бърбят. Нима не е вярно, че всички истории по света някога са били разказани именно край огъня? Как светът се е зародил от яйце, конят – от пясъка, жребчето – от пяната. Вълкът – от жена, оплодена от вятъра, желязото – от гърдите на богините на природата, мразът – от червей, кърмещ без зърна. Агонията – от камък на болката, стържещ по планина от болка. Туморът – от златно кълбо, изнесено на брега от лисица. Смъртта – от стрела, изваяна от треска от световното дърво. А божественият летен момък, донесъл кръвта!? По-късно, когато хората вече са се устроили в домовете си, носовете са изсекнати, а сълзите – избърсани, когато са се преместили край утешителното прашене на огнището, започват признанията. Сега или никога: Мамо, чакам дете. Сине, няма да ме бъде още дълго. Татко, смятам да се преместя на Сицилия. Скъпа моя дъще, никога не съм харесвал жени, дори майка ти, така е то. Драги приятелю, извърших нещо ужасяващо, нещо непоправимо. През всичките тези години съм живял в лъжа. Вече не те обичам. Обичам друга. Изпразних общата ни пенсионна спестовна сметка и вложих парите в акции, които днес се сринаха...

Полина отдавна беше спряла да слуша недодяланите увещания на Нина. Взираше се в косите на Вълбхис. Преплетените кичури бяха хипнотизиращи, криеха в себе си нови и нови пламнали снопчета коса до безкрай, нови огнени тайни. Признания, които би било приятно да слушаш като муха на тавана! Самата Полина не можеше да си представи да прави признания, да споделя с другите лични неща, всъщност тя дори не

разполагаше с такива, ала на останалите им личеше, че имат. Полина виждаше как Шломит разкрива причините за своята анорексия, за тази безмилостна представа за жената, представа, държала клетницата в плен десетилетия наред. Виждаше как Нина излива порой от проблемите в своята връзка, а Роза Имакулада изплаква насилието, на което е била подложена. Като нищо и Маймуна е била малтретирана. Нима всички те не бяха наранени по някакъв начин? Дори Вълбхис, която бе загубила дар слово, се отприщваше във видението на Полина. Коя, ако не Вълбхис, имаше вид на жертва, и това не се дължеше на болестта, то струеше от очите ѝ. Полина беше виждала погледите на умиращи и съдържащите се в тях грация, постоянство и себеуважение, ала погледът на Вълбхис беше същият като на умиращата ѝ майка през последните седмици: сервилен, престорен, мъчещ се да спечели време. Стига само да идваш при мен ежедневно, смъртта ще стои настрана! Това ѝ беше сигнализирал погледът на майка ѝ и то беше лъжа.

Полина вече не можеше да се сдържа. Сграбчи перуката на Вълбхис и я изтръгна от главата на жената. Ей така! Ето ни сега лагерен огън, около който да си говорим! Полина запокити перуката с всичка сила надолу и сякаш с магическа пръчка косите се разтвориха и перуката започна да се спуска бавно, малко скосено, ветрееща се, и в крайна сметка се застопори на половин метър под стъпалата на Полина, красива като лъвска грива.

По този начин, малко насилствено, бе запален техният лагерен огън. Разбира се, на Вълбхис не ѝ допаднаше тази постъпка. Останалите бяха стъписани. Какво ли я бе прихванало Полина! Съвсем изневиделица! При все това отделената от главата перука беше пленителна. Загледаш ли се в нея, в съзнанието ти се възцаряваше мир и ставаше по-лесно да се съсредоточиш. Заеха се да утешават задружно нацупената Вълбхис. Нали нямаше да ѝ се налага да гледа своята плешива глава тук, успокояваше я Нина. Затова пък сега щеше да вижда прелестната си коса в целия ѝ блясък винаги, когато ѝ се прииска, възкликна Шломит. Маймуна нададе едно *oooooh!* и се свлече на

колене, за да притисне буза в косата, а Роза Имакулада последва примера ѝ, въздъхна *beleza!*^{*}, но по някаква причина, независимо от доловимото с просто око трепване в коленете, не ѝ се удаде да се просне до косата.

Вълбхис нямаше избор. Или трябваше да сграбчи Нина за ръцете, които вече се бяха докопали до перуката, галеха я и я разбухваха, да ги изтръгне от нея и всячески да създава проблеми, или да ритне Маймуна по главата и да я откопчи насила от перуката, или да остави нещата така. Реши да не се намесва.

Улрике вдигна нос от подмишницата си и погледна към Шломит, която не извърна очи от стъписания поглед на момичето. Напротив, Шломит се взираше ненаситно в Улрике, жадно очакваше реакцията ѝ. Потрес? Неверие? Пристъп на смях? Вече всичко беше виждала. Всичко, освен смирено приемане на нещата, каквото може да се изрази например с кимване: добре – може би вече не сме сред живите.

Улрике огледа скупчените около Шломит жени, всяка по реда ѝ. Разбираха ли те какво им намекуваше онази обезобразена фигура? Че те си стоят тук, а всъщност ги няма, *verdammt!*^{**} Така ли обясняваше всичко това онази ми ти купчина кокали?

Да, то си беше един вариант. Една възможна теория. Не измислена от Шломит, а от пристигналата втора, Полина. Когато номер 5, Вълбхис, се бе появила на мястото и в екстаз бе оформила с устни думите „жива съм! вече няма болки!“ – в този момент нещата бяха ясни като бял ден за Полина. И последните съмнения се изпариха. Всички те бяха изстинали трупове. Способни бяха да издържат без храна, без вода. Нямаха нужда от сън (от усамотение – да, тогава затваряха очи). Нямаха нужда от други нормални ежедневни телесни функции, като например уриниране и изхождане. На никоя от тях дори не ѝ липсваха жестовите и поредиците от движения, присъщи на уринирането и изхождането, не ги имитираха заради самото удоволствие от имитацията, за разлика от хореографията

* Красота (порт.). – Б. пр.

** Проклятие (нем.). – Б. пр.

на храненето (но и това бързо им дотегна). Само червата на Маймуна бяха проработили веднъж. Случи се навремето, след пристигането ѝ, скоро след като се изгърколи в легнало положение и се материализира от белотата. Приклезна, изцеди от задното си отверстие едно сухо пацулче, събраха се да му се дивят и любуват (не смърдеше, това им направи впечатление) и ето го там. Единственото лайно на това място, доколкото им бе известно. Тия неща просто спираха да съществуват, усещането за натиск в мехура, къркоренето на червата, болките, напорът в ануса, свиванията на сфинктера, ритмиката на задържането и освобождаването.

Изпразнението на Маймуна действително съществуваше. Беше налице толкова явно, толкова смущаващо, че дружно решиха да се преместят по-надалече от него. Всъщност самото лайно не отвращаваше никого, само дето наличието му бе прекалено смайващо, то беше нещо твърде познато и същевременно твърде непривично, Последният път, материализирал се под формата на лайнче. Ето защо и започна да обозначава неща, за които още не искаха да си спомнят. Надали и осъденият на смърт изяжда с радост последното си ястие? (Чийзбургерът и пържените картопки били най-любимото последно ястие според някакъв си бивш готвач в затвор. Успял да приготви 220 последни ястия в Тексас за периода 1991 – 2003 г., докато излежавал четиринайсетгодишна присъда за отвличането на шурей си и изнасилването на бившата си жена. Някак печално е, че средностатистическият убиец в Тексас, комуто предстои да бъде екзекутиран с отровна инжекция, иска да изяде тъкмо този вариант на хамбургера, измислен през 1935 г. в САЩ – не например двоен чийзбургер, нито чийзбургер с бекон, да не говорим пък за други ястия. Защо никой никога не си е поръчал например форшмак*? За щастие имало и такива, които се усещали да се надумкат. Така се подунали от плюскане, че смъртта сигурно им се е струвала не наказание, а избавление.)

* Форшмак – източноевропейска разядка с осолена риба или кайма, позната в руската, полската, финландската и еврейската кухня. – Б. пр.

Или когато човек се люби за последен път с избраника на сърцето си (или като цяло с когото и да било) – нима и това не е печално? Най-малкото е *нещо*. Странно и значимо. Последното сношение преди автомобилната катастрофа, в която единият от съпрузите загива. Или по-обичайният случай: последното сношение, след което половите контакти просто секват. Твърде стари сме. Нямаме сили, нито ни се получава. Не ни е забавно. Любихме се преди пет години, на 6 април, по навик в леглото у дома, по навик вече малко мъчно, поомекнало, така да се каже, сухо, ръчкащо, но доброжелателно, а после – туй то. Толкова бяха всичките сношения в живота ми.

*And there is always the last time**, Шломит наруши продължителното мълчание, пресече хода на евентуалните размишления, които може би вече се въртяха из ума на новодошлата. Най-последният път. И тъй като при въпросните извънредни обстоятелства бе възможно да се преживее именно този последен път (за щастие Улрике беше особено способна в това отношение), нямаше никакъв повод да се въздържат от намерса. Чисто и просто: бяха излизали Улрике отдолу, тъй като тя скоро нямаше да е в състояние да преживее нищо чувствено. Нито физическо удоволствие, нито болка. Излизаха Улрике отдолу, понеже всяка от присъстващите жени – Шломит, Полина, Роза, Нина, Вълбхис и Маймуна – копнееше (по своя си начин) за наслада, или поне за докосване. Улрике я излизаха, вместо например да я пребият, понеже тия жени не бяха садистки, а и да бяха, тук не можеха да си позволят внезапни и прекомерни изблици на насилственост. Знаеха си и без думи, че сега не си струваше да клатят лодката. Дори и самата мисъл за насилие тук им се виждаше по-неуместна, отколкото там, на другия свят, където имаше полицаи, юристи, съдебни дела, присъди, глоби, затвори, а в някои държави дори и смъртно наказание. Тук нямаше нищо. Навярно обектът на нападение-то дори не би пострадал, поне не трайно. Това отново беше една от техните хипотези и даже беше предпазливо тествана малко преди появата на Улрике: бяха се щипали. На всяка от

* И винаги има последен път. (англ.) – Б. пр.

тях се удаде да установи, че ошипването се усещаше по същия начин като щипането и драскането по ръка, която здравата е изтръпнала под възглавницата, не се усещаше изобщо, очите виждаха, но кожата на ръката не реагираше, и в крайна сметка ги беше досмешало. Седяха си там една до друга и се драцеха, щипеха и стискаха. Всичко, което дотогава бе важало, вече бе загубило давност, това тъкмо искаха да докажат на себе си и една на друга чрез щипане, макар нито една от тях да не знаеше какво да предприеме с този факт и дали той изобщо ги утешаваше, вдъхваше ли им вяра, даваше ли им причина да продължат и какво беше това продължение, какво, по дяволите, щяха да правят, след като спрат да се щипят една-друга? Нито една от тях не знаеше, тъкмо затова се и смееха без изключение.

Смяха се, чак докато Шломит не забеляза някъде в далечината да се въргала купчина, наподобяваща човешко същество, фигура, която впоследствие се оказа не друга, а тъкмо Улрике. Когато потеглиха към купчината, те решиха да се опитат да задоволят това същество, независимо дали става въпрос за жена или за мъж (е, в случай на дете определено щяха да се откажат от плана си). Това беше идея на ентузиазираната от щипането Шломит, която едва ли не всяка от заредените от смеха жени сметна за великолепна. Решиха Шломит да лиже и смуче ерогенните зони на проснатото на земята същество чак до самия оргазъм, стига създанието все още да беше запазило способността си да изпитва наслада. Това би бил двоен подарък за добре дошъл, подарък както за новия член на тяхната общност, така и за всички тях: да видят възбудата, оргазма, потта в свивките на коленете, и да си ги спомнят, поне смътно.

Thank you, Ulrike, каза Нина и поглади заобления си корем. *Thank you*, рече Шломит. *Thank you so very much, liebe Ulrike**, нежно се обади Полина. *Obrigado!* добави Роза Имакулада. *Merrrrrci!* не закъсня и Маймуна, радостно натъртвайки на р-то. Вълбхис се усмихна печално, кимна с плешивата си

* Благодаря ти толкова много, драга Улрике (англ., нем.) – благодарности следват и на португалски и френски език. – Б. пр.

глава и погали с ръка червения огън от кичури, собствената ѝ клетка коса, която най-малкото си беше трайна по природа, за разлика от оргазма на някаква си тийнейджърка – и в мозъка ѝ пламна някакво извехтяло, наподобяващо завист чувство. На нея никой никога не ѝ беше доставял наслада. Беше родила син преди цяла вечност, ако някога беше пъшкала, беше го правила от болка и страх, беше скимтяла в агония заради раздиранията и ударите, даже и след ударите се беше борила за въздух. Те продължаваха и тя отново и отново пъхтеше от чисто неверие. Колко ли пъти трябва да бъде ударен човек, преди да повярва, че наистина го бият? Че това не е кошмар? Същото момче, което я беше разкъсало, процеждайки се навън, по-късно я беше налагало по толкова много начини и бе улучвало толкова много чувствителни места, че беше спряла да брои. Малко по малко се беше предала, беше се оставила да се превърне в жена, на която са причинили много зло, а то щеше да се изкупи едва в деня на Страшния съд. Натам ли беше поела сега?

Пръстите на Вълбхис потънаха във вътрешността на перуката. Какво си въобразяваше, че знае за живота тази пикла? Ха! Е, ето че и тя просто беше зациклила тук, далече от каквато и да било помощ. Мършаво, безплътно злорадство прониза съзнанието на Вълбхис.

Имаше и други неоспорими доказателства, подкрепящи теорията за смъртта. Шломит се справяше блестящо, макар че би следвало да бъде досущ като Вълбхис – така де, изстинал труп. *So it's just beyond dispute!** Полина беше непоклонливо убедена в това и си го каза направо на онзи етап, когато станаха шест, когато още нямаше и помен от Улрике, когато все още не бяха избухнали в гръмък смях по време на теста с щипането, а на Нина още не ѝ беше хрумнала идеята за перуката лагерен огън.

Не е възможно да си жива, Шломит, беше казала Полина, ти не си болезнено мършава, а нещо много по-лошо.

* Значи няма спор по въпроса! (англ.) – Б. пр.

Това предизвика спор, разбира се. За Шломит мършавостта не беше „нещо много по-лошо“, тя беше част от експеримент, доведен до крайност, но все пак контролиран експеримент, от който тя беше излязла победителка. Беше се справила, това си го спомняше, споменът ѝ беше ясен като пощенска картичка – картичка, претъпкана с текст в изблик на чувства. Аплодисментите в аудиторията на „Еврейския музей“ бяха започнали предпазливо, опипвайки почвата, хората се бяха споглеждали крадешком потресени: дали сега изобщо е уместно да пляскаме с ръце, не би ли трябвало по-скоро да си съберем партакешите и тихичко да напуснем мястото, както на богослужение, със смирено сведени очи? После обаче някой начена бурни аплодисменти и някой друг, някакъв мъж, изрева глухо и дрезгаво двойката думи *bravo! bravissimo!* и така, изведнъж, цялата претъпкана зала започна да скърца по снадките, когато десетки и още десетки длани се заудряха една в друга и запоглъщаха кислорода наоколо. Въздухът взе да се сгъстява, стана прекалено лавинообразен. Шломит отстъпи и седна на дървеното столче. Табуретката беше поставена за по-сигурно на сцената зад гърба ѝ, в случай че силите я напуснат. Ала едва сега, приемайки овациите, тя опря до столчето. Свлече се на него наполовина в безсъзнание. На табуретката беше положена червена възглавница, за да може нейният изкорубен задник да не се натърти при допира с коравото дърво (синини вече имаше предостатъчно). Седнала на червената възглавница, само по долни гащи, тя запоглъща дълбоко в себе си аплодисментите, онзи сгъстен, задушлив въздух, на който надали някой обикновен човек някога би се наслаждал, и тогава нейното мумифицирано, изсъхнало като пергамент тяло започна да реагира. Спазъмът я срина, писъкът, който напираше изотвътре, я прегъна на две, принуди я да се сплеска напълно, да долепи всички части на тялото си, лицето – в коленете, острия връх на носа – между острите им капачки. Това не беше никаква финална ария, надигаща се от дъното на диафрагмата. Беше свиване, спазъм, при това неизбежен. Тя трябваше да се срине пред очите на всички и в крайна сметка се остави да

рухне. Нейната твърдост, нейната остра въздейственост (онзи прословут *edge*, който някои притежават, други – не), натрупана в хода на десетилетия, започна да се разпада. И колкото повече се разпаднаше Шломит, толкова повече ликуваше аудиторията, понеже всеки един от присъстващите знаеше, че мисията на живота ѝ вече бе изпълнена. Миг по-рано самата тя го беше изрекла на глас: „Това е последният ми пърформанс. После, когато се възстановя, ще въведа ред в своя архив и ще го предам на някой музей, вече са проведени предварителни разговори по темата. После ще започна да се наслаждавам на живота. По здравословен начин.“ Линейката вече чакаше пред музея. За Шломит беше запазено легло в частна болница, където да оздравява и да възстанови загубеното си тегло на спокойствие. Никакви телефонни разговори, никакви имейли, никакви посетители. Щеше да престане да бъде атракция, щеше да се научи най-напред да бъде човек, после жена, а най-накрая може би дори и отново майка.

И така, там, в красивата аудитория, в сградата, която заможната еврейска вдовица Фрида Шиф Варбург беше дарила за музей през съдбовната 1944 г., Шломит ридаше с кокалестия си нос, забит между кокалестите си колене. За първи път от трийсет години насам лееше едри, горещи сълзи, които имаха същия вкус като онези в общата кухня на кибуц Матусал: солени, съкрушителни, и все пак предпазливо обещаващи едно ново начало. Шломит се беше свила върху червената възглавничка наред оглушителната буря от аплодисменти и ето че я обляха вълните на трийсетгодишна печал и най-малкото също толкова голяма самота – и не само нея, ами и всеки от присъстващите в залата, които вече почти до един бяха станали на крак. Защото няма нито едно живо същество, на което да не се налага да хлипа от някаква тайна мъка, няма такъв, който дълбоко в себе си да не чака за разрешение да отприщи болката си.

Спонтанната, невключена в сценария финална кулминация на творбата ѝ, обзелият публиката катартичен групов

плач, който някое и друго цинично поклащане на глава и две неприкрито подразнени демонстративни напускания на залата не бяха успели да потушат, с времето започна да се трансформира. Хората един по един започнаха да се опомнят, когато забелязаха, че Шломит е надигнала глава измежду коленете си и гледа към тях. Някой спря да ръкопляска и се зае да шумоли с дрехи, за да даде знак, че ще напуска мястото си, съседите му сториха същото и някъде, на друго място в аудиторията, се разшава още някой, околните последваха примера му, сетне и тези близо до тях, и ето че цялата зала се беше размърдала. Само дето хората изобщо не се запровираха по посока на изхода. Образуваха опашка пред артистката точно толкова спонтанно, както миг по-рано бяха избухнали в плач. Искаха да я прегърнат, да ѝ кажат всеки по своя си начин THANK YOU и да ѝ пожелаят сполучливо възстановяване. Мислено не един бършещъгълчетата на очите си се чудеше как ли щяха да се справят без нея. Кой щеше да канализира чувствата им, след като Шломит се пенсионира?

Ето защо когато Полина заяви на Шломит пред Нина, Вълбхис, Маймуна и Роза, че тя *не може да е жива*, точно както не можеше и Вълбхис, Шломит страшно се разгневи. Макар Полина тутакси да добави, че очевидно и тя самата не била сред живите, точно както и Нина, Маймуна и Роза, Шломит вече се бе вбесила. Твърдението на Полина чисто и просто било оскърбително. Разбира се, че била жива! Била си по-жива от всякога. Била започнала да се възстановява, усещала го, понеже не изпитвала болки. Мисълта ѝ била по-бистра, отколкото от доста време насам, пък и нали мъртвите нямали мисли. Че ти откъде знаеш? – попита Полина. Знам, отвърна Шломит, нали всеки го знае. Да не би някой мъртвец да е дошъл да ти го сподели? – учуди се Полина. Мъртвите не споделят, сръза я Шломит, мъртвите нямат мозъчна дейност. Ами ако не продължаваме съществуването си като физически създания? – продължи Полина. Ако онова нещо вътре в нас, което науката не е способна да достигне, никога не умира? Но ето ме тук, и теб, и всички нас, живи-живенички, видими и с просто око!

– изкрещя Шломит. И къде е това тук, по дяволите? – ревна Полина и разпери ръце театрално. Та ние не сме абсолютно никъде! За бога, ние сме в нищото и сме нищо, като се изключат тази тъпа кавга и празните приказки!

Полина можеше да продължава така още дълго, понеже беше догматично убедена в своята правота. Говоренето няма да секне, дори и всичко останало да спре. Смехът и споровете няма да секнат, дори и жизнените функции да откажат една по една, дори и възприятията постепенно да угаснат. Това е смъртта, идеше ѝ на Полина да извика. Нещо, превъзхождащо човека, продължава дейността си, възползвайки се от човешката обвивка, смучейки сила от празните жестове на човека: все по някаква причина Това Нещо има нужда от тази забавена гибел. Това Нещо поставя едно откъснато от живота си безпомощно създание да се гърчи сред някаква маломерна групичка, а тя на свой ред се състои от еднакво безпомощни и откъснати от живота си индивиди. Оцеляването зависи единствено от добрата воля. Има ли я, или не? Да или не?

Полина беше спряла да настоява. Налагаше се да работят в екип, да загърбят разногласията. Полина затвори очи и преглътна онова, което току-що бе възнамерявала да избълва насреща им, че тъкмо *те* бяха доказателството за съществуването на смъртта, че *от този свят* никой не се беше върнал, за да разказва на живите, понеже *дотоук* чак не стигат ония, дето се връщат, ония, дето са видели светлината в дъното на тунела, дето са изгледали живота си на филмова лента в меки нюанси и на забързан каданс в чакалнята на смъртта.

Полина се наклони назад, далече от заплашително размахания показалец на Шломит. Тъкмо беше започнала да прозира нещо, което непосредствено щеше да си запише, стига да разполагаше с лист и химикалка:

- ÷îââøëëÿò ãëàñ → ñâ ðàçíàñÿ îðâúâ ñìúðòòà
- ïîñòâîííî ãóáëî ñîîñîííîòòà àà âîêîñîâîâ, ãëáãëòà â íááëëçî
- íâúíîòòà ãëíàãë â â îîâîíîòò!!!
- îðëáââîë âî íáë-ìáëëëÿ íâù çîâîíáòòãë, êîââòî âîë-êî çàîî-íâ àà

ñâ ðàçíàââ

Боже Господи, та те бяха останали в епицентъра на най-съществените неща, тези взиращи се една в друга жени, подредени в кръг! Да беше знаела по-рано за съществуването на този свят, навремето, когато все още беше сред своите си хора... Да беше прозряла това предварително... да можеше да го назове с правилните думи...

Полина спря. Празни илюзии. Нейните хора просто щяха да я вземат за още по-побъркана отпреди. Със сигурност една от тях, Марушка, колежката ѝ от Националния съвет по сценични изкуства в Москва, ЗЛОМ, дето не ѝ бе останало неоскубано и едно косъмче по тялото, би повикала съпруга си, лекар, на някой коктейл след премиера, където след две чашки Полина би дръзнала да сподели идеята си: „Серьожа! Серьожа!“ Марушка щеше да вика и да маха с ръка, а Серьожа щеше да доприпка при тях от най-отдалечения ъгъл на салона, щръкналите му уши щяха да пърхат, стига да бяха и със сантиметър по-големи, щеше да маха с опашка, стига да имаше такава, ротвайлерска опашчица като чукачче, тъкмо такава би имал той, черна, сковано мяткаща се опашчица. „Серьожа, миличък ми Серьожа, Полина пак ги бръщолеви едни небивалици. Сега си е наумила, че продължаваме да съществуваме и след смъртта си. На групички! В нищото! И малко по малко губим сетивата си. Но не и умението да общуваме, още по-малко пък способността да предизвикваме спорове! Мисля си, че Полина пак е прекалила с четенето на творбите на някой побъркан мислител...“ Тъй щеше да чурулика Марушка, нямаше да се спре, преди да е успяла да каже: „Разкажи на Полина за онзи пациент, дето го лекуваше, онзи млад мъж, дето си въобрази-вал, че е покойник. Разкажи ѝ! Полина си пада по зловещите истории!“

УПРАЖНЕНИЕ ПО УМИРАНЕ №1
(СИНДРОМЪТ НА КОТАР
С ПРИВКУС НА ТИБЕТСКИ БУДИЗЪМ)

Серьожа щеше да ескортира Полина до диваните и да ѝ предложи нещо за пушене. Тези истории бяха такива, че нямаше как да се слушат (какво пък остава да се разказват) без коняк и черешова пура. Серьожа на драго сърце разказваше на своите приятели истории за клиентите си (затова го и харесваха). Името на всичките му пациенти, независимо от пола, беше Пьотр, и на Пьотр винаги му се случваха невероятни неща. Нали иначе нямаше да потърси Серьожа.

Та въпросният Пьотр се разболял от особено рядка болест на име синдром на Котар. Наречен е на френския невролог Жул Котар, който започнал кариерата си като подчинен на главния лекар Жан-Мартен Шарко в болница „Питие-Салпетриер“. През 70-те години на XIX век Котар се преместил във Ванв, градче в близост до Париж, което било малко, но по онова време едно от най-гъсто населените в Европа. Там починал петнайсет години по-късно от дифтерия, с която се заразил от дъщеря си.

Синдромът на Котар, който самият невролог определял като нова форма на меланхолията с елементи на безпокойство и превъзбуда, се появил на бял свят през 1880 г. Към най-типичните му симптоми се числи „делириумът на отрицанието“ (*délire des négations*): депресия в комбинация с илюзии, засягащи собственото тяло и битие. У част от страдащите от синдрома се наблюдават и тревожност и чувство за вина, а освен това и хипохондрия, слухови халюцинации и, колкото и да е парадоксално, фантазии за безсмъртие.

Онзи Пьотр на Серьожа бил специален случай в много отношения. Той бил чел руския превод на „Тибетската книга на мъртвите“ на прага на заболяването си – вярно, темата, а именно смъртта, го била държала в лапите си още отпреди да

се развилнеят същинските заблуди. Когато го довели в кабинета на Серьожа, той бил убеден, че майка му се била провалила с гръм и трясък в най-важната си задача: не била успяла да му помогне да изстреля навън своето съзнание тъкмо в онзи миг, когато дишането му вече секвало.

Пьотр си спомнял с фотографска точност ситуацията, в която по негово мнение бил умрял. С фотографска точност, да: сякаш смъртта не била достатъчна, на всичкото отгоре той се бил отделил от тялото си. Наблюдавал случващото се откъм тавана и ето че го разказал на бързи обороти на Серьожа. И така, лежал си той безжизнен в леглото. Точно преди това се бил надигнал на лакти, крещейки ужасено на майка си: усещал как предава Богу дух. Надявал се майка му да успее да се притече на помощ овреме, да успее да изчете на глас определени важни редове от книгата, която била оставена на нощното му шкафче. Ала когато тя дошла, било прекалено късно: Пьотр вече бил съумял да се пренесе, направо да изхвърчи, на тавана.

Положението по никакъв начин не се променило, когато край безжизнения му труп бегом довтасали, привлечени от писъците на майка му, неговият баща и по-малката му сестра. И тъй като оредялото теме на баща му било току под него, така разказал Пьотр на Серьожа, той решил, че би могъл да грабне тежестта на стенния часовник, вдигната горе върху високия шкаф в очакване на часовникаря, който да го поправи, и да я стовари върху главата на баща си. Искал да види как черепът му се разбива. Убеден бил, че татко му бил сипал талий във водата, която той бил изпил. Пьотр настоявал, че баща му отдавна търсел сгоден момент да прати сина си на оня свят. По тази причина вече месеци наред се хранел и пиел в евтини ресторанти, не скланял да вкуси от нито едно ястие у дома, колкото и да плачела и да го умолявала майка му.

Сега обаче баща му бил спечелил. Бил намерил скритата под леглото на Пьотр раница с неотваряна бутилка минерална вода. Докато той спял, баща му отворил шишето и примесил във водата един грам талий на прах. А Пьотр, нищичко

неподозиращ, пил от водата на сутринта. Е, сега бил мъртъв и всички предпазни мерки отишли на вятъра.

Серьожа не попитал дали Пьотр бил получил внезапни стомашни болки, диария или повръщане – първите симптоми на натравянето с талий. Затова пък Пьотр сметнал за необходимо да сподели, че тежестта на часовника дори не помръднала, както и да се мъчел да я помести, докато се реел във водоравно положение. Баща му и той успял да му се изплъзнат. Както въздишал угрижено – преструвайки се, естествено, добавил Пьотр – той отишъл да повика лекар. По-малката му сестра се била разридала, а майка му нямала какво друго да стори, освен да гали изстиващото чело на клетия си син.

Серьожа изслушал своя пациент със сериозно изражение. По ъгълчетата на устата му не пробягнал и помен от усмивка. Не би се засмял дори и впоследствие, докато разказва случая на други. Това беше част от неговата професионална етика: сериозност, независимо колко умопобъркани бяха клиентите му, а слушателите му нека да си се смеят до припадък, ако щат, да се държат за корема, да бършат сълзи в екстаз.

Историята на Пьотр обаче притежавала размах, за какъвто в научната литература, посветена на синдрома на Котар, не се споменавало нищичко, доколкото му било известно, и за който Серьожа щял да изготви научно рецензирана статия, която в бъдеще щели да цитират стотици, ако не дори и хиляди пъти. „Тибетската книга на мъртвите“. Въпросът как писаното слово би могло да повлияе на появата на илюзии в податливо на такива съзнание. За Серьожа Пьотр бил ключът към международно признание!

Пьотр седял пред Серьожа свит и сломен от скръб. Не бил успял да каже на майка си, към която иначе питаел безусловно доверие и която обичал безгранично, че в мига, когато той почувствал как предава богу дух, тя трябвало бързо да грабне книгата, оставена на нощното шкафче до леглото му, да я разгърне на отбелязаното място на страница 78 и да зачете:

О, благородни Пьотр!

Дойде времето да търсиш Път. Дишането ти след малко ще спре. Твоят наставник ти е казал, че сега пред теб ще се появи Ясната светлина на първото Бардо*. Това е Дхармата**, ясна и празна като (безоблачно) небесно пространство. Разумът ти тогава ще бъде бистър и ще прилича на прозрачна пустота, където няма нито периферия, нито център.

В този момент ще трябва да разбереш същността на изначалната цялост и да се слееш с нея. Аз ще ти дам (необходимите) разяснения.***

Тези изречения майката би следвало да прочете в ухото на умирация Пьотр, още докато той дишал и докато все още имал връзка с видимия свят. А когато издъхнал, когато вените му спрели да пулсират, трябвало да го обърнат да лежи върху дясната си страна, като дясната му ръка остане под главата, с длан, опряна в бузата. В тази поза бил починал навремето Гаутама Буда, от тази поза се бил пренесъл непосредствено и директно в най-последното обиталище на духа, паринирваната.

Сега, оплакал се Пьотр на Серьожа, трябвало сам, без каквито и да било напътствия, да се лута из своите спомени, добили формата на халюцинации. Щял вечно да се бои да не се изгуби, защото бардо било пълно с лъжовни съблазни, които произхождали от собственото му съзнание, неговите проекции, страхове и страсти. Как щял да съумее да удържи юздите на своите блуждаещи помисли, като я нямало майка му да го води, като я нямало точно в този момент, за да реди в ухото му:

* Бардо – в Тибетския будизъм това е промеждутъчно състояние между живота и смъртта т.е. физическата смърт и следващото прераждане или Освобождението на индивида. – Б. пр.

** Дхарма – централно понятие в източните религии: онова, което поддържа естествения ред; чистата истина. В книгата се употребява със значение Учението на Буда. – Б. пр.

*** Преводът тук и по-нататък (с някои дребни модификации) се базира на „Тибетска книга на мъртвите Бардо“, изд. „Шамбала“, София 1994. Преводач: Александър Федотов. – Б. пр.

О, благородни Пьотр!

Сега дойде времето ти да умреш. Мисли за смъртта по следния начин:

„Уви, дойде смъртният ми час. Ще се отдам на смъртта заради благомото на всички чувстващи същества, които населяват безкрайния простор. Ще направя всичко, за да постигна свършеното състояние на Буда, воден от милосърдие и състрадание...“

Пьотр ридаел горчиво, понеже не бил познал основното просветление в първото бардо, чистото, ефирно, безцветно, необременено, лъчисто и трепетно просветление, нито пък второ просветление във второто бардо. По тази причина щял да бъде принуден да броди, така крещял на Серьожа, към ужасяващите видения на кармата, към ужасите на Владетеля на смъртта, към меките и измамни цветни светлини и страховити шумове в империята от халюцинации на дхарматичното бардо. Точно сега, в този момент, той бродел там и го било страх, а никой не бил способен да му помогне. Нямамо и кой да му каже: *Това е естественият блясък на собствената ти Дхарма. Не се бой! Не се плаши!* Никой не му бил прошепнал в ухото: *Сегашното ти тяло се нарича духовно тяло на желанията. (Знай), че (предишното) ти тяло от плът и кръв се е превърнало в камък и повече не съществува. Така че каквато и светлина и ужасни звуци да се появят, те няма да ти навредят, а ти няма да умреш!* Нито пък майка му го уверявала: *Достатъчно е да знаеш, че (всичко наоколо) е резултат от собствените ти мисли.* И никога нямамо да получи напътствия за затварянето на вратата, отвеждаща в утробата, в бардо. Щял завинаги да остане сам, да се лута из гнилото блато на Самсара*, жив мъртвец, далече от любимите си хора, майка си и сестра си, които сега щели да бъдат принудени да се справят сами с тероризиращия ги баща.

* Самсара – порочен кръг от страдания, редуване на живот и смърт в резултат на невежество. – Б. пр.

На този етап от разказа Серьожа би изтръскал пепелта от своята черешова пура и би се насладил на първата си глътка коняк. Би се взрял в Полина, би преценил въздействието, което историята на пациента Пьотр е оказало върху жената. После би погледнал към съпругата си, котешки замъркалата Марушка, само за да ѝ кимне едва доловимо и да даде да се разбере, че сега е дошъл нейният ред, че сега задачата ѝ е да съпроводи Полина обратно до света на разумните слова, далече от тези врели-некипели, които в крайна сметка не биха докарали на самата Полина нищо друго освен ядове. „Драга Полина“, би зачуруликала Марушка, „подобни истории излизат от устата на лудите за връзване. Стават за убиване на времето, нали! Казвам ти обаче, че каквото и да измислиш, Серьожа винаги ще бъде по-добър от теб. А дори не му се налага да прибегва до въображението си. Стига и това, че е лекар!“



Ала *тук* Полина беше по-разумна от мнозина други, например Шломит, чийто стърчащ във въздуха кокалест пръст започваше да изглежда изключително смехотворно. Може би всички те вече разбираха, че щом веднъж си умрял, не можеш да умираш повече – или например да убиеш друг. Наистина ли Шломит имаше намерение да я стисне за гушата (така изглеждаше) и да я удуши, само за да установи, че тя вече не става за душене? Само за да се принуди да приеме своето поражение, защото неуязвимостта и безсмъртието биха доказали окончателно нейното миг по-рано изречено на глас твърдение: че те *de facto* са мъртви? Полина махна с ръка по посока на пръста ѝ и изсъска раздразнено.

И точно в онзи миг, точно след изсъскването, което остана да се рее екливо около жените, очевидно само заради съдържания гняв, с който Полина го бе процедила, Нина заговори за някакво място. За фиксирана точка, прибежище, лагерен огън, огнище – перуката. Помирете се сега, Шломит и Полина! Никакви спорове. Нали сме зрели жени!

За щастие и на възрастните им е позволено да си играят. Особено край лагерния огън. Измисли го Шломит, загледана в Нина, която набухваше перуката, приклепнала до нея, и корема ѝ, който се издаваше под черната риза за бременни като топка, излъчваща живот, като протест срещу всичко онова, което Полина беше наговорила, удивителен знак в защита на живота. *Да си играем на смърт!* Шломит реши от раз да го обърне на игра: „Добре. Да си представим, че вече не сме сред живите. От това може да ти стане хубаво, малко като да четеш кримка, в която убиват по ред на номерата Полина, Нина, Маймуна, Вълбхис, Шломит и Роза. Малко напрежение ако не в живота, то поне *тук*, както и да го наричаме това *тук*, все едно.“

Впуснаха се в ентусиазирана игра, облекчени от приключването на разпратата. Участваха както Полина и Нина, така също и Маймуна, след като Нина на драго сърце прие да служи за преводач между френски и английски. Роза Имакулада също трябваше да има история за разказване, навярно най-ужасяващата от всички, ала нейното време още не бе дошло, не и на това място, не и край този лагерен огън. Тук тя изблизна от устата ѝ под формата на вавилонска смесица от езици и никой не можа да долови и частица от сюжета. Роза се разстрои и опита отново, изнерви се, а накрая изнерви и всички останали. Другите направо започнаха да се надяват, тайно или по-малко тайно, с прикрити жестове и гримаси, Роза да млъкне. Да се задоволи със слушане. Може би малко по малко щеше да се научи да се изразява по-добре. Щеше да слуша и да си взема поука, вместо непрекъснато да нервничи.

И Вълбхис, клетницата. Без глас, без думи.

Ала Шломит, Полина, Нина и Маймуна се заеха да си играят на убийци, за собствено удоволствие и развлечение на останалите. Някой (или нещо) ги беше погубил, беше им светил маслото, някой (или нещо) беше искал да ритнат камбаната толкова изненадващо, че те дори не бяха съумели да забележат къде е злодеят, кой (или какво) ги бе преследвал и кой имаше мотив.

Историйки, засукани като канелени кифли

Шломит заразказва: „Както знаете, аз съм човек на изкуството. Занимавам се с пърформанси, в работата си стигам до граници, които са неприятни, дори опасни. Ала никога не вредя на никого, освен най-много на себе си. Светът е пълен с насилие, но то няма да намалее, дори и да взривявам търговски центрове, препълнени с боклуци, които са произведени при условия в разрез с морала. Аз разтърсвам хората, но не накърнявам ничия лична неприкосновеност. Ако някой бъде наранен, става въпрос за интерпретация, за това, че съм напипала болезнено място, един вид метафорично. Дотук всичко ли е ясно?

Последният ми спомен е свързан с представление, което изнесох в родния си град, Ню Йорк, в аудитория „Шойер“ в „Еврейския музей“. Току-що съм говорила за връзката между анорексията и юдаизма – използвам своята религия и култура като материал за артистичните си прояви. Приключила съм, стоя по долни гащи пред поставката на микрофона в очакване на реакции. Макар да съм говорила изцяло обективно, пръскайки нищо повече от голи факти, макар да съм съобщила, че поемам пълната отговорност за себе си и своята творба, у някои хора будя примитивна ярост. Подготвила съм се за гнили плодове, кокоши яйца, бутилки с вода, камъчета. Откъм

многочислената публика не може да полети нищо наистина опасно, понеже проверките за сигурност бяха по-строги от обикновено. Всички преминаваха през метален детектор, отваряха чантите им, по-големи раници изобщо не биваше да се внасят в залата. За по-сигурно моята асистентка, незаменимата Кейти Маккийн, чака в готовност край сцената, в сянката на червената завеса. Разбрали сме се, че ако на сцената започнат да ваят разни неща, тя ще дойде да ме изведе. Ще отвори голям черен чадър и защитени от него, заедно ще извървим пътя до пространството зад кулисите, до което никак-ви външни лица нямат достъп.

Двама въоръжени охранители стоят на пост до вратата. В затворения заден двор на музея ме очаква кола, линейка. Виждам, че това стряска някои от вас. Тази преднамереност, дори бруталност, неизбежно свързана с въпросния пърформанс. Сега обаче няма да говорим по темата. Просто взех, че проведох изследователско пътуване в своята култура, която по разни криволични пътища е обща за нас, привилегированите копелета. Впрегнах тялото си всецяло, както винаги, когато правя изкуство, за целите на проучването, превърнах го в инструмент, за който се грижех с голяма любов. Витамини, минерали, мастни киселини, всичко прецизно изчислено и на място; помагаше ми диетолог. Целта ми не беше да се уморя от глад, но разбира се, намалих значително приема на енергия спрямо разхода. Стремях се към индекс на телесната маса 12 и го постигнах, дори паднах малко под него. Бях запозната с рисковете, не съм глупачка.

Мотивът ми? Заловя ли се с нещо, стигам докрай. Друг вариант няма. Боледувала съм години наред, ако при това световно положение решим да наричаме болест доброволното лишаване от храна. Накрая исках да надникна чак в душата на своето заболяване – не само по егоистични причини, свързани с личната ми история, а и по културологични такива. Понеже в края на краищата това е обща болест за всички нас. Тази болест и различните ѝ проявления си имат душа и това

е еврейската душа, семитският душевен пейзаж. Това е моето твърдение и вярвам, че ми се удаде да разкрия тази душа.

Получих бурни аплодисменти. Нито гнили плодове, нито вмирисани яйца. С тях биха могли да ме замерят проникнали сред публиката в залата неонацисти, хареди* или християнски фундаменталисти, понеже за всички тях има един общ злодей и това съм аз. Полина, напразно ме гледаш така. Не съм тръгнала да парадирам с това, просто си е факт! В хода на своята кариера съм получавала смъртни заплахи, тормозили са ме двама умопобъркани преследвачи, веднъж се опитаха да ме прегазят с кола. Аз обаче никога не съм отстъпвала: призиването на изкуството беше по-силно от страха. Обсебена съм от честността и не се предавам, дори и моята откровеност да смущава някого си там със слаби нерви до побъркване.

Е, така или иначе сега *те* сполучиха. Да допуснем все пак, че сме мъртви. *Те* успяха да ме погубят, така да бъде, да си представим, че си права, Полина. Да предположим, че се е случило по следния начин. Представлението е свършило, аплодисментите са стихнали, хората се редят на опашка пред мен. Благодарят ми, искат да разменят някоя и друга дума с мен. Ако щете ми вярвайте – мнозина и плачеха! Плачеха, защото с примера си им бях дала разрешение да ридаят. Изчакай, Полина, остави ме да продължа! Мислите си, че страдам от мегаломания. Само че не е вярно. Чисто и просто: хората искат да ги водят. Когато това се случва в безопасна среда, в музеи, галерии, когато стане така, че на всички едновременно им се предостави канал, какъвто в дадения случай съм аз, те се предават. Наричам това интерментална обмяна на веществата. Оказва благотворно въздействие, в крайна сметка ще излекува цялото общество. Нямаше да се занимавам със своето изкуство, ако не вярвах в това. Ала всичко това си има и недостатъци.

И така, представлението е свършило, хората са прегръщали, благодарили и ляли сълзи. Аудиторията започва да се

* Хареди – ултраортодоксални евреи. – Б. *пр.*

опразва. Охраната приветливо насочва публиката към изхода, следя множеството така, както се наблюдава суетнята в мравуник или изпразването на вана, пълна с вода. Празна съм. Изпразвам се в такт с изтичането на хората от залата; вече съм прекалено близо до пълната мисловна пустота. Регистрирам движенията, но не и онези, които се движат. Хората са прави чертички, разноцветни коси, различно облечени гърбове и задни части, които вратата засмуква и попадат от другата страна. Съвсем скоро ще са си отишли.

Смазана съм от умора, бих могла да заспя и на стола, но изведнъж се сепвам и разбуждам. Вниманието ми привлича последният излизащ от залата, който е спрял. Смушение в пейзажа. Обръща се и разкрива лицето си. Мъж с очила, на средна възраст, съвсем стандартен случай, така би си помислил човек, ако го зърне на улицата сред гъмжилото от хора. Със сако, всекидневни джинси, строен, очевидно в добра форма. Може да е маратонец, в него има някаква крепкост от този тип. В движенията му се съдържа решителност с щипка маниакалност, от каквато се нуждае за осъществяването на плана, който е кроил години наред.

Той крачи гъвкаво, като бегач на дълги разстояния, но в момента не е в стихията си, сред свежия въздух навън. В залата смърди на групов захлас, причините за който той не може да разбере, освен по един начин. Той прави неспокойно кръгче пред задръстената врата и най-сетне вдига очи към мен. По погледа му личи, че се взира в самия Сатана.

Мъжът е останал последен, за да може със сигурност да бъде забелязан, за да може неговият многозначителен, предназначен единствено за мен поглед да бъде забелязан. После се изнизва през вратата. Тъкмо в онзи миг осъзнавам, че съм в голяма опасност. Той не действа сам! *От тях* неколцина са на мястото. Виждам същия онзи поглед миг по-рано в опашката, образувала се пред мен. Спомням си младия мъж, чийто език на тялото беше подобен, напрегнат от настървен плам; подире му крачеше млада жена, и нея си я спомням, дойдоха заедно. Никой от тях не плачеше. Никой не търсеше утеха в очите ми.

Погледите им бяха изпълнени с нещо, което те самите бяха донесли в аудиторията, сами си го и отнасяха на тръгване. А аз си помислих, че са потресени! Колко съляп може да бъде човек. Пращяха от омраза. Нищо друго.

Без да обели и дума, младата жена мушна в ръката ми хартийка, която оставих на столчето под задните си части, за потъсно. Прииждаха все повече хора, мъчех се да озаря лицето си за всеки от тях, да бъда за миг уникална пред всеки.

След като маратонецът си е отишъл, измъквам бележката и я разгъвам. BITCH YOU'RE AN INSTRUMENT OF SATAN YOU OUGHT TO DIE!!!* Посланието е написано с главни букви, с черен флумастер, и завършва с три удивителни: отвесна чертичка и точица, отвесна чертичка и точица, отвесна чертичка и точица. По-малко не са били достатъчни. Прекрасната, рационална и чевръста Кейти Маккийн идва иззад завесата. Махва с ръка, когато ѝ показвам бележката. „Чудно как този път няма още повече от тия откачалки“, отсича тя, иска час по-скоро да ме изпроводи до линейката. „В моите ръце няма да издъхнеш“, заявява още Кейти. Обичам черния ѝ като въглен хумор.

Кейти ми надява туниката и ми подава любимите терлици, онези смешните и пухкави. Встрани от сцената човек може да се спусне до подземния етаж, в някаква смесица от разхвърляна съблекалничка и склад, откъдето продължаваме напред. Успявам да се добера дотам на собствените си крака, подкрепяна от Кейти. Достигнала съм най-измършавялата степен на своята мършавост, предела на силите си, и точно така се полага сега.

Кейти ме заставя да седна на инвалидната количка, която е изнесена в коридора специално за тази цел. Не бива да изминавам и метър повече, за да не хабя енергия напразно. Тръгваме да вървим. Кейти ме тика напред, като от време на време се пресяга през мен, за да отвори някоя врата с електронния

* Кучко, ти си инструмент на Сатаната, трябва да умреш!!! (англ.)
– Б. *пр.*

пропуск, който е заела от уредника на музея. Това е неочаквано трудоемко: вратите са много, поне шест, навлезли сме надълбоко в недрата на музея. Коридорът е съвсем малко по-широк от количката, поради което на Кейти ѝ се налага да се повдига на пръсти и да си гълта корема, за да може да се протегне през нея и да отвори; тя е пълничка и шкембеста. Вратите не разполагат с никакъв механизъм, който да ги държи отворени, започват да се затварят от само себе си, още щом спреш да ги подпираш. И така, Кейти крепи вратата със задните си части и ме издърпва за крака, за да може количката да прекоси прага. Когато предпазливо ѝ предлагам да повървя сама, тя изсумтява, избърсва потта от челото си и ми нарежда: „Седи си, Шломит!“

Боже, как само ми е мъчно за нея...

После се случва нещо, което е нямало как да предвидим. Една от вратите отказва да се отвори. Кейти допира обличения в кожа ключ до детектора отново и отново, проблясва зелена светлинка. Тя бута вратата и дърпа бравата напред-назад, но вратата не помръдва. Техническа грешка или саботаж? Сякаш от другата страна вратата е блокирана с нещо тежко. Кейти стене и проклина. Мъчи се да се обади на уредника, но в мазето няма обхват. „Шломит“ – казва тя с престорено бодър глас, който да прикрие изтощението ѝ – „за съжаление се налага да се върнем обратно.“ „Yeah mama“ – отронвам аз и затварям очи. Усещам мекия корем на Кейти да се допира до ръката ми, когато тя се промушва от другата страна на количката. Кейти е надеждна жена. Бих могла да спя в обятията ѝ во веки веков, толкова е пълничка и еластична. Аз пък съм корава, прекалено корава и за самата себе си. Ако спя на една страна, а между коленете ми няма възглавница, на сутринта краката ми са целите в синини. Само че Кейти не може да бъде до мен всяка нощ. „Ще ме боли от теб, скъпа Шломит, не разбираш ли, няма да мога да спя, защото си толкова ръбата, ще ме натъртиш.“ Безброй нощи Кейти ме е приспивала, преди да се върне

* Да-а, мамо. (англ.) – Б. *пр.*

в своя дом. Галила ме е нежно под дебелиите пухени завивки. Така е то, аз съм онова грахово зърно, а тя е принцесата. Тя е красива, жизнерадостна и истинска. Не спира да ми липсва.

Инвалидната количка не може да се обърне, но Кейти продължава да не смее да се противопостави на лекарската заповед и да предложи да вървя. Решава да ме изтегли обратно в стаичката, от която потеглихме. „Ще излезем през първия етаж на музея“ – казва ми тя. – „Ще се наложи екипът от линейката да ни посрещне там.“ Освен това музеят скоро ще затвори, ще можем да се движим на спокойствие, без любопитни погледи.

Кейти е минала зад мен. Тъкмо сграбчва дръжките за бутане, с които сега възнамерява да ме тегли, когато заялата врата пред нас внезапно се отваря. На прага ѝ, сред ярка светлина, е застанал мъжът с очилата: разпознавам го по спортната му осанка и сухата снага. Напрегнат е, трепери, готов е да хукне да бяга... но най-напред се налага да изпълни задачата си докрай. Вдига ръка... Полина, бъди така добра да измислиш ти края.“

Полина продължи: „Хм... маратонецът стои отпреде ти. И вдига ръка. Може би в нея държи тежък предмет, омотан в сив плат? И започва да те налага. Ударите му улчват точно там, накъдето са насочени... челото... и слепоочията. Губиш съзнание. Силни, тъпи удари, от които не остават външни следи по главата. Многочислени вътрешни тъканни разкъсвания, вследствие на които мозъкът ти започва да се възпалява. Дишането ти се забавя. Повече не се свестяваш. Умиращ...“

Убиецът побягва от мястото. Остава твоята асистентка да пищи край безжизненото ти тяло, той знае таен изход... Може да е действал в комбина с уредника на музея? Може би и уредникът те е смятал за въплъщение на злото? Може би и уредникът е имал *онзи поглед*...

Е, било каквото било, ти умираш, Шломит, умираш от контузии на мозъка, не от тежкото си недохранване. Сега доволна ли си?

Ами моята смърт? Да продължим ли с нея? Много съм размишлявала по темата. Винаги стигам до един и същ момент, до топлината, всеобемащата, изгаряща топлина; тъкмо такъв е моят край. Долавям ярка жълта светлина, макар очите ми да са затворени. И онова парене... Не се ограничава до никакво определено място, например кожата – то е навсякъде. Вече не съществуват неща като „кожа“, „глава“, „крайници“, „показалци“, „кутрета на краката“ – това съществуване е секнало. Няма да излъгва особено, ако кажа, че в мига на своята смърт се бях сляла в едно с вселената. Разбирате ли за какво говоря? От огненото пронизване не изпаднах в екстаз като Тереза Авилска, нали знаете онази скулптура? Терезата на Бернини: устата отворена, изкривена в неудобна поза, до нея – херувим, заплашващ да я пониже със стрела? Не стана така. На първо място не бях заела никаква конкретна поза.

А можете ли да си представите божествената любов? Както и да го въртя и суча, не мога да измисля друг израз за онова, което изпитах. *Божественная Любовь*. Налага се да го кажа на руски език, понеже думите на никой друг език не проникват по същия начин в това чувство. Чуите само: *БООжественная ЛюБОВ*. Така се чувствах аз, точно така. Ярка жълта светлина, за чието възприемане не трябват очи: *БООжественная*. Пареща топлина, за чието усещане не трябва тяло: *ЛюБОВ*. Вкусете, вкусете и вие!

Всичките ми светски страхове се изпариха в мига, когато ме изпълни тази небесна топлина. Топлината дойде първа, да: топлината беше първа. Затворих очи, сякаш някой тихичко бе прошепнал в ухото ми: „Вече няма нужда да се бориш, Полина, никой не те заплашва.“ Сякаш някой беше затворил клепачите ми с целувка: „Полина, *те* вече не могат да ти навредят. Предай се, предай се!“ После блесна светлината. А аз се отпуснах. Спрях да се боя и издъхнах. Защо – не знам, просто така стана. В този момент ламтя да се върна обратно, но вече е минало.

Ами ти, Нина?

Ти какво си спомняш?“

Нина разказа: „Спираха да шават. От време на време малкият Антоан и малката Антоанет спираха да се движат. Сякаш единодушно бяха решили: „Ха-ха-а, нека да застинем напълно, да стреснем *taman*...“ После пак се размърдваха. „Ехо-о, ето ни и нас, преметнахме те!“ Нямаше проблем. Научих се да ги усещам. Движенията им и моментите, когато не шаваха. Имаше известна логика. Спяха, докато се движех, и се събуждаха, когато си легнех аз. Такъв беше техният ритъм, бяха едни... как беше думата... *les noctambules*... като кукумявки-те... а, да, „нощни птици“. Бяха нощни птици. Точно като татко си! Жан-Филип често долепяше ухо до корема ми и се заслушваше. Усетеше ли ритане, възкликваше *ça commence alors!*“ После завърташе другата си ръка във въздуха сякаш хвърляше ласо, *le lasso*, абсолютно, онова ласо: *la-la-la-la discoooooooooo!* Тези мигове бяха най-хубавите. Много се смеехме. Жан допираше картонения цилиндър от руло тоалетна хартия до корема ми, долепяше ухо до него и се заслушваше, дръпваше ръка и казваше шшшшшт, и ето ги там, две сърца и учестен пулс, той ги чуваше.

Това бяха мигове на щастие.

Една вечер Жан-Филип не беше у дома. Или – това се случваше често, но въпросната вечер беше ужасна. Легнах си и зачаках да се раздивеят. Нищо не последва. Чаках ли, чаках, но те си стояха съвсем неподвижни. Не можех да заспя. Звънях неколkokратно на Жан, но той не вдигаше. Ядосах се. Станах от леглото и се опитах да ги събудя. Ядох млечен шоколад: подивяват от захар. Пях им, масажирах корема си, пих лимонада. Пак си легнах, престорих се на заспала. По правило това помага. Когато искам да усетя, че са живи, лягам си и започвам да дишам дълбоко. Както те учат на занятия по йога: слънчевия сплит, през него. Това почти винаги ги разбужда и започват с бокса и упражненията по ритане.

Е, през цялото време си бях малко притеснена. Дори и когато усещах ритане. Ако идваше само от едната посока. Доста

* Ей така започва. (фр.) – Б. *np.*

наблизо са разположени, в една такава поза 69: малкият Антоан е с главата надолу, а малката Антоанет – с главата нагоре. Чудех се дали и двамата са все още живи, или единият рита и за другия. Или пък единият е наритал другия до смърт? Разбил му е главата с крак? Лекарят каза, че това било невъзможно. Водата ги предпазвала. Пък и това била най-леката бременност с близнаци. Разнояйчни. Имали си собствени мехури и собствена плацента. Технически си били напълно разделени, по никакъв начин не могли да се удушат с пъпната връв на другия. И понеже си имат собствени плаценти, помежду им не могат да възникнат злокачествени връзки, разни *vasculaire** истории, общи артерии, по които единият засмуква прекалено много кръв и се подува, а на другия му се изчерпва кръвта и се сгърчва. Да, малката Антоанет е малко по-дребничка, но това се дължи на факта, че е момиче, не че малкият Антоан ѝ изсмуква живота.

Но ето че после настъпи онази ужасяваща нощ. Жан-Филип го нямаше. Те спряха да се движат. Наистина. И двамата. Една нощ. Пратих на Жан есемес, поне пет, помолих го да се прибере, писах му, че ме е страх. По правило съм изключително рационален човек. Ако имам въпроси, звъня на семейната лекарка и питам. Изобщо не се свеня. Стефани отговаря търпеливо, обяснява ако ще и по три пъти, в случай че не разбере от първия. В онази нощ обаче не ми се занимаваше да я будя. Обадих се направо в болницата. „Има ли контракции“ – попитах те, – „има ли течение? В коя седмица сте? От колко време изпитвате болки?“ Аз обаче няхах болки! Децата не се движеха, туй то. „Следете положението“ – заръчаха те. „И ако утре сутрин отново ви притесняват, обадете се пак.“

Неспособна съм да опиша онази нощ. От време на време задрямвах и усещах, че някой в мен шава, но събудех ли се, отново нямаше нищо. Също така ми се присъни, или пък не беше сън, а просто видение, понеже през цялото време знаех, че лежа в леглото в очакване на сутринта и често-често

* Засягащ кръвоносните съдове. (фр.) – Б. пр.

поглеждах към часовника. Лежах си значи в леглото и изневиделица през вратата влиза Стефани, нашата лекарка! Идва при мен с кибритена кутийка в ръка. Явно по някакъв начин бях родила ония деца или някак си бяха извадени от мен. Ето че сега лежах в тази кибритена кутийка! Стефани не обели и дума, просто ми подаде кутийката. Взех я и избутах единия ѝ край. Видях лицето на малкия Антоан, кожата му беше прозрачна, а очите – черни точки, като топлийки. *Salamandre blanche*. Една такава *човешка рибка*, излязла преждевременно. После избутах и откъм другия край и се показва главичката на малката Антоанет: личицето беше червено и сбръчкано, но около главата беше избуяла чудна коса, като жито. Въпросната коса покриваше и двете бебета, топлеше ги. За дюшече Стефани им беше подложила памук.

И така, заех се да бутам вътрешната част на кутийката напред-назад: малкият Антоан, а в противоположната посока: малката Антоанет. Малкият Антоан. Малката Антоанет. Мосю Прозрачен и Мадмоазел Червена.

Сигурна бях, че съм станала *tout à fait folle**, но после изпиука телефонът. Събудих се. Кутийката изчезна. Жан-Филип обясняваше, че закъснял за последния влак. Щял да прекара нощта в хотел и да си дойде веднага на сутринта, както и че сигурно всичко било наред, „сладкишчето ми“.

Бях способна да удуша този мъж. Беше с някоя жена. Знам си аз.

Е, как тогава съм издъхнала?

Справих се до сутринта, понеже си спомням, че се приготвих да тръгна към болницата. Сама. Спомням си как плачех, докато си обличах тия дрехи, спомням си колко трудно ми беше да се наведа, за да завържа връзките на обувките си. Имах чувството, че окончателно ще ги смачкам, че водата изобщо няма да ги защити. Загорелите препечени филийки миришеха, цялата къща миришеше, бях неспособна да хапна и залък, гадеше ми се. Най-сетне успях да завържа връзките, а

* Напълно превъртяла. (фр.) – Б. пр.

после – дупка. Такси ли съм взела? Стигнала ли съм чак до болницата? Не си спомням фойето, регистратурата, коридора, чакалнята. Не си спомням лекар, нито ултразвук. „Нищо не се чува“ – така ли каза някой – „не се чуват сърцата“, нямам никаква представа. Успях да завържа връзките на обувките си и това е. После: дупка. Ами ако съм станала *tout à fait folle*? Толкова силно желях онези деца! Ако наистина са спрели да съществуват, е, тогава бих била способна на какво ли не. Бих могла да отида на пристанището, на морския бряг. Бих могла да замина за Касис, където преди пет години се венчахме, да се изкача на варовиковите скали и да скоча. Знам ли.

И сега са застинали.

Попипайте, де: нищо.

Те са изстинали трупове, а аз съм тук.

*Bof, on laisse ça alors.**

Да продължим напред.“

Маймуна заразказва (а Нина превеждаше от френски на английски): „Вървя ли, вървя и вървя (вървя), и е горещо, в пустинята съм (в пустинята съм), цари страшна суетня. Някой ме ръчка с дулото на оръжие, подканя ме „по-бързо, по-бързо“, а аз се препъвам в тази рокля. (В пустинята съм, сръчкват ме с оръжие и падам на земята.) От устната ми рухва кръв. С мен има двама европейци, Марсел и Микаел. „Добре ли си?“ – пита Микаел, той върви зад мен, опитва да се наведе, за да ми помогне, но те не му позволяват, „напред, напред“, викат те и ръчкат Микаел в гърба. Той се сгромолясва до мен. Докосва гърба ми с ръка. Микаел и Марсел са добри хора, интересуват се от сгради, не са *make-troubles***, но сега здравата са загазили. А също и аз. (С мен има двама европейци и сме в беда – значи сте трима?) В началото бяхме петима. С мен беше Самбала, мълчалив шофьор, който ни взе от Бамако, а с Марсел и Микаел имаше и гид, Бонавантюр от Котону, Бенин.

* Уф, да оставим това така. (фр.) – Б. *пр.*

** Хора, които създават проблеми (от англ.). – Б. *пр.*

(Бяхме петима, освен нас тримата имаше и гид и шофьор.) Марсел, Микаел и Бонавантюр са потеглили тринайсет дни по-рано от Котону. Преминали през Бенин и Буркина Фасо и се озовали в Мали. Рано призори тръгнали с автобус от Уагадугу за Бамако, пътували с него дванайсет часа, когато пристигат, вече се е стъмнило, запазват си стая в евтин хотел на име „Мисион Католик“, ръководен от монахини. Там нощувам и аз. (Пренощувам в същия евтин хотел като европейците и техния гид.) Марсел, Микаел и Бонавантюр са изгладнели и смазани от умора, а така също и аз. Пътувала съм целия ден и половината от предходния, общо 35 проклетни часа от Дакар до Бамако с „Гана Транспорт“ (пътувала съм 35 часа от Дакар до Бамако), седалката в автобуса се друса и не можеш да спиш, а дори и да задремая, скоро вече трябва да се събудя заради митничарите. Страхувала съм се на всеки контролен пункт, страхувала съм се от всеки гнусен митничар. Изправят ни да стърчим два часа на едно място, събират допълнителни такси. Искат всичкият багаж да бъде свален от автобуса на двора, после всичкият багаж се смъква от автобуса на двора. (Митничарите са задници, бавят автобуса.) Мен не ме докосват, на шията си нося талисман гри-гри, те го почитат, знам, че няма да ме сповети никакво зло, но какво да направя – боя си се, талията ми се къпе в пот, усещам тежест на това място, усещам как платът на роклята лепне по кожата ми, боя се да не би да се виждат. (Маймуна, какво да се вижда?) Там нося... пакетчета. Най-сетне ни пускат да продължим, но скоро автобусът засяда в пясъка. Отново се налага всички пътници да слезат. Мъжете се залавят да бутат и когато автобусът най-накрая се помръдва напред, не бива да се качваме, защото земята е прекалено мека, возилото тутакси ще затъне, ако се качим и натежи още повече. Ето защо тръгваме да вървим подире му. Движим се бавно: с нас има и малки деца, и стари жени, и още по-стари мъже. Когато най-после пристигам в Бамако, със сигурност съм по-уморена и изгладняла от европейците! Те разпускат на терасата в „Мисион Католик“. Смеят се и пият бира „Кастел“, а когато минавам покрай тях, единият неочаквано

ми казва „красива си“ и пита „как се казваш“. Но го казва наистина мило. Спирам се. После онзи Марсел иска да ме снима. Моли ме да застана до дървения кръст, закачен на стената, и да погледна накъдето поискам. Дава ми три хиляди сефа франка и ме кани да вечерям с тях в съседния ресторант „Дьо ла Пе“. Радва се да чуе, че пристигам от Дакар, преди години е бил изпратен там в командировка. Направо заспивам на масата над своите спагети. (Най-накрая стигам до Бамако и съм смазана от умора. Марсел и Микаел ме канят да хапна с тях. Поръчвам си спагети.) Като чуват накъде съм се запътила, радостта им става още по-голяма, а като им казвам, че превозът ми ще дойде на сутринта направо пред хотела, те питат дали ще има място и за тях. Обещават да платят. Може би ще поискат да спрем на няколко места. Но обещават да платят и малко повече. Веднага се обаждам на Муса, за да го питам. (Организирането съвместно пътуване – накъде, Маймуна? И кой е Муса?) Мосю Муса е братовчед на баща ми, уредил е пътуването ми от Дакар до Тимбукту и обратно. Отпърво ми звучи ядосан, когато му споделям за Марсел и Микаел, но после се успокоява и обещава да ми върне обаждането след малко. Звъни ми час по-късно, когато вече съм си легнала, пакетите жулят и изпотяват кожата ми, но не ги свалям. (Какви пакети? Защо са на кожата ти?) Изчакай, ей сега ще стигна и до това! Мосю Муса обещава, че Самбала би могъл да качи и Марсел и Микаел до Тимбукту, току-що е уредил въпроса със Самбала, а за Бонавантюр също ще се намери място, в колата няма да има други. Марсел и Микаел все още са будни, когато отивам да им кажа. Седнали са да пият „Кастел“ на терасата, предлагат и на мен. Пооставям за малко, за да си побъбрим. Възхитени са от старите джамии, изградени от кал и дървен материал, каквито в Тимбукту има три на брой. Разказват ми как се опитвали да ги защитят и колко трудно било: пустинята непрекъснато се приближава и заплашва да ги погълне, североизточният сух вятър харматан навява пясък отгоре им, още малко и ще се сринат. (Всички пътуваме за Тимбукту – Маймуна, ти защо беше тръгнала натам?) Нося пакети,

които трябва да предам на един мъж. (Нося пакети, които трябва да предам – какво имаше в онези пакети, Маймуна?) Не знам. Това не ме засяга. Мосю Муса ме придума да поема на това пътешествие. На един празник бях разказала на жена му Ндей своята мечта и явно тя бе предала това на своя съпруг, понеже един ден Муса дойде да си поговори с мен: „Ти си красива, Маймуна, пред теб може да се открият възможности.“ Обеща ми пари колкото за самолетен билет, ако му направя една голяма услуга. (Г-н Муса, братовчедът на баща ми, ме помоли да му направя услуга и ми обеща пари за самолетен билет в отплата.) „Аз самият не мога да замина, работата ме задържа тук“ – рече ми той, – „но това е наистина важно, ще загубя много пари, ако не уредя нещата.“ „Ами Мустафа или Иса“ – неговите пълнолетни синове, попитах, – „или Мамаду“ – моят брат. Ала мосю Муса се нуждаеше от момчетата си на строежа. На Мамаду пък му нямаше доверие, за разлика от на мен. „Маймуна, ти никога не си ме разочаровала“ – каза ми той. И така, съгласих се. Мосю Муса ми даде пет колана от козя кожа, в които бяха вшити гладки, продълговати пакети. Трябваше да ги пристегна на талията си под широката рокля. „Не бива да събличаш роклята си, докато не се срещнеш с мистър Меканико и не му дадеш коланите“ – заръча ми Муса, – „а ако нещо се случи, ти си мълчи, не казвай нищо на никого, разбра ли?“ „Как ще се мия“ – попитах. „Все ще измислиш нещо“ – отвърна той. Не биваше да казвам за пътуването си на никого. „Дори и на мама ли?“ – попитах. „Дори и на нея“ – рече Муса. (От братовчеда на баща ти си получила пакети, които е трябвало да предадеш на някакъв мъж, но не бивало да казваш на никого, и все пак си тръгнала! Маймуна, луда ли си?) Не съм! В нашия род има много тайни! Баща ми има четири жени, от които най-младата, Фатумата, изчезна, навярно е избягала. „Фатумата за нищо не я биваше“ – казваха, но не беше точно така. Е, нима не мога и аз да си имам тайни? Освен това татко не одобрява мечтата ми. Той иска да се омъжа, но аз не ща. Не и за мъжа, който татко ми е избрал. Той е заможен, но престарял. Дъхът му мирише лошо. Дори и не умее да чете.

Мосю Муса ми обеща самолетен билет до Париж, ако му помогна. Муса е добър човек, защо ще му е да ме мами? Имаме си обща тайна: аз няма да говоря за Тимбукту, а той няма да казва за Париж. Обещах да му върна парите за самолетния билет, веднага щом се устроя – а и защо да не спечеля парите? Всички казват, че съм била много по-красива от Пенда Ли. Аз съм по-стройна, по-грациозна и по-висока от нея. Лицето ми е *noble*^{*}, така каза един приятел на семейството. Затова пък Пенда Ли прилича повече на делфин, отколкото на международна знаменитост. Мис Сенегал... е, най-малкото ѝ липсва стил. А на организаторите на конкурсите им липсват пари. Предпочитам лично да отида на място. В Европа. Мосю Муса ми каза, че ще успее да ми уреди лице за контакт там, той има връзки, познава пресекретаря на *Dakar Fashion Week*^{**}. Повярвайте ми де, случват се и такива неща! В списание *Femme Africaine*^{***} току-що бяха публикували дълга статия за такъв случай. Алек Уек, който е от Судан, стигнала до музикални видеоклипове на Тина Търнър и Джанет Джексън и покорила върха. Етиопката Лия Кебеде я открили на двора на гимназията. Стигнала до Париж и корицата на „Воуг“, а историята ѝ била отпечатана на страниците на списанието. Избягалата от Сомалия като тийнейджърка Уейтърис Дайри направила главозамайваща кариера като модел. И защитничка на правата на жените. А после и Иман. Невероятната Иман, родена в Сомалия. Така невъобразимо се възхищавам и на нея! Един американски фотограф я открил в Кения, в университета в Найроби, и оттогава е постигнала всичко, което една чернокожа жена може да постигне на този свят. Направила е и толкова добро за Африка. Особено за африканските деца. Борила се е срещу СПИН-а. Вдигна голяма врява за онези диаманти... Тя... (Чакай, поспри за миг, Маймуна! Мъча се да превеждам. Г-н Муса ми обеща пътуване до Париж, ако отнесе пакетите в Тимбукту.

* Благороден (фр.). – Б. пр.

** Седмицата на модата в Дакар (англ.). – Б. пр.

*** Африканка (фр.). – Б. пр.

Намерението ми беше да си потърся работа като модел в Париж и да спечеля пари – това ли имаш предвид, Маймуна?) Да. (Исках да се махна от Сенегал, защото не желяех да се омъжа за мъжа, който баща ми беше избрал.) Кажи и че не умее дори да чете! (Той дори не може да чете.) И че дъхът му смърди! (Маймуна, това сега съществено ли е?) Да! Той е противен, беззъб и импотентен, мразя го! (Той е противен и импотентен – а какво всъщност се случи в Тимбукту, Маймуна?)“

Началото на едно пътешествие

На другия ден Маймуна, Микаел, Марсел и Бонавантюр потеглиха от Бамако за Тимбукту. Както се бяха разбрали, Самбала докара своя червен седан „Мицубиши Галант“ пред хотел „Мисион Католик“ в осем сутринта. Бонавантюр се настани на предната седалка, а Марсел, Микаел и Маймуна се натъпкаха на задната, Маймуна по средата, при все че Марсел категорично беше по-дребен от нея и значително по-късокрак. На всички им беше пределно ясно, че тъкмо Маймуна трябва да седне по средата, тя беше жена, и тъй, Маймуна седна по средата. Тя беше Жана Моро, а те двамата – Жул и Жим. Кой кой беше, Марсел не знаеше, нито имаше намерение да си изяснява. Маймуна чисто и просто бе възхитителна и най-честно беше и двамата да получат по мъничко от нея: вялото докосване с бедро, ръка, гъстата африканска коса, след което, след това мимолетно и бегло докосване, пътуването за тях двамата щеше да продължи по въздуха от Тимбукту през Бамако за Казабланка.

Маймуна седеше усмихната между мъжете. Радостна не беше, по-скоро уморена, но хубавите фотоапарати я караха да се усмихва. Тези двамата щракаха невероятно красиви снимки, особено Микаел, който умееше да се възползва от светлината, който намираше наченките на разцъфваща усмивка и я

увековечаваше в мига, когато беше най-прелестна. Вечерта бе пожелал да ѝ направи сънena снимка на фона на тюркоазено синя стена в ресторант „Дьо ла Пе“. Кадърът беше великолепен. Никога не беше виждала лицето си така апатично, предадо се пред обектива. Дали не биха могли да я снимат още? По-точно Микаел? Би могла да си събере собствено портфолио на модел...

Маймуна искаше час по-скоро да се отърве от коланите, затегнати под роклята ѝ. Стягаха ѝ, сърбеше я, потеше се, правеха талията ѝ буцеста в очите на достатъчно наблюдателния. Дали Микаел и Марсел бяха забелязали? Роклята беше широка около кръста, беше я заела от пълничката Ндей. Маймуна би се удавила в роклята, ако Ндей не беше набрала плата под гърдите в поредица от дипли. Веднъж да се срещне с мистър Меканико в ресторант „Аманар“ и да успее да предаде коланите, щеше да бъде свободна. Щяха да спретнат фотосесия, щяха да поостанат още малко на ръба на пясъчната пустиня и да потърсят хубава дюна, перфектния фон. Тя щеше да си облече друга рокля, тюркоазена и по тялото. Микаел несъмнено би склонил, защо да не го направи?

Така или иначе Микаел и Марсел не бързаха за никъде. Искаха непременно да минат през Севар на път за Мопти, където беше останала някоя и друга джамия, как ли имаха сили да ги снимат, и център, сграда, посветена на архитектурата в страната. Как ли успяваха да се вълнуват от това? Микаел и Марсел се бяха наспали хубаво нощес в хотела. На тях нищо не им тежеше, около техните коремни нямаше нищо жулещо и изпотпяващо. Можеха да си спят голи-голенички на фона на приспивното бръмчене на вентилатора, а сега страстно се притискаха в нея в тресящия се автомобил. Надпреварваха се да ѝ показват снимките, направени по време на техните пътувания. Гледай, Маймуна!

А тя гледаше. Слушаше мекия леец се френски на Марсел и неуверения, груб, гърлен френски на Микаел. Усещаше студените и влажни от пот ръце на Микаел допрени до кожата си, усещаше и тези на Марсел, които въпреки жегата бяха сухи.

„Маймуна“ – рече Микаел, – „нали знаеш народността батамариба в Бенин и Того?“ Той ѝ показа снимка на момче, чието лице беше осеяно с дълги и тънки успоредни белези, и заразказва. Марсел се притичваше на помощ, веднага щом Микаел закъсаше на някоя дума. Маймуна послушно седеше помежду им. Наистина хубав фотоапарат. Професионален. Само да не развалеше тази работа...

Маймуна?

Маймуна, сигурно си чувала за тях, хората батамариба, който в съзвучие с името си са истински архитекти с материали от земята, онези, чиито лица са украсени с паралелни, татуирани с белези линии подобно на стените на техните къщи от глина – не, не била чувала за тях – а сигурно знаеш и за тези уникални къщи? (Не знаеше.) Тях ги наричат такиента. Къщите са триетажни и са градени според архитектурата на човешкото съзнание. Всяка си има приземен етаж, тъмното анималистично подсъзнание, среден етаж – его, и таван – свръх аз, обли хамбари, защитени от сламени шапки. (Тя не знаеше, не разбираше, кимаше и се усмихваше.) Къщи, които освен човешката психика, представляват и всички части на човешкото тяло: очи, нос, уста, вагина, пенис, анус... Строи ги главният архитект на селото, отамали, онзи-който-знае-как-да-борави-със-земята. Ето го и него: много ведър човек! Срегнахме се в селото, в което бяхме отседнали. Имахме възможност да пренощуваме на тавана в неговата къща... И така, сега се пренасяме в селото на племето Касена в Буркина Фасо! Виж само какви невероятни черно-бели геометрични шарки! (Тя погледна.) Онези триъгълници, изрисувани по стената на къщата, представляват счупени кратуни, които са символ на материалното благополучие, символ на богатството са и раковините каури, които в миналото използвали за валута. Гледай, Маймуна, какъв красив орнамент, питон, се вие по външната стена на къщата на вожда! (Тя погледна, според нея това беше детинско, недодялано и претенциозно.) Питонът е едно от най-важните тотемни животни на племето Касена. Входът на къщите им е като отвора на иглу: объл и доста нисък. На

влизана трябва да приклеknеш или направо да запълзиш на четири крака. Я познай дали нямах проблеми с тия дълги нозе... (Краката на Микаел действително бяха дълги и стройни, в сравнение с него Марсел приличаше на пигмейче – пъргав като газела, гъвкав като гума, двамата бяха пълни противоположности – единият беше дългурест и светъл, другият – жилиав и тъмен. Кого ли би взела, ако можеше да избира: снажния Микаел или набития Марсел?) Веднага след входа гостът се натъква на праг, около четиридесет сантиметра на височина. Можеш ли да си представиш по-добра защита? Гениално! Ако врагът се опита да пропълзи вътре, с лекота може да бъде повален в мрака на преддверието. Светлината пада на пръски през отвор на покрива и превръща мрачното пространство в светилище. Знаеш ли какво, Маймуна, по време на нашето пътуване навлязохме в дебрите на изконни истини. Прозряхме нещо изключително важно за най-съкровения тайни на човечеството! Часове наред обсъждахме въпроса в автобуса. Човешкото подсъзнание също е свещено, и там също може да заструи светлина... Знаеш ли, Маймуна, че главата на човек буквално може да се отвори по време на медитация? (Не, тя не знаеше, преглътна една прозявка, акробатично я превърна в усмивка и помоли Микаел да ѝ даде глътка вода от шишето.) Преди година посетихме стръмните скали на Бандиагара, в селището на догоните в пясъчната пустиня Сахел. Там също намерихме глинени къщи с душа, очи, нос и уста... къщи, които имат човешки облик... Цялото дворно пространство беше проектирано според частите на човешкото тяло: глава, ръце, колене и утроба, точно така, утробата беше мястото, където жените приготвяха храната... Нагостиха ни с чудесна, силно подправена кокошка и просена каша... (Разбира се, че би избрала Микаел, щяха да им се родят красиви, високи, стройни и много по-светли от нея деца...) Марсел, от известно време мътя в главата си една грандиозна идея. Мислех си, че бих могъл да построя лятна вила за семейството си на същия принцип, вземайки под внимание условията във Финландия. Ще я издигна на мястото на старата порутена колиба. Естествено,

няма да е от глина... а от дървен материал... Преди от Терийоки. Знам, че от онзи район все още се добива страхотна дървесина, там има изоставени вили с първокачествени греди... Нашият парцел се намира в архипелага на Инко, ще ни дойдеш на гости, ще посетиш Финландия... Какво ще кажеш още за идното лято? (Маймуна отпусна глава на рамото на Микаел, смазана от умора. Скоро щяха да пристигнат в Мопти, тя щеше да остане да чака при колата със Самбала, щеше да си легне на сянка, в основата на някой баобаб, щеше да изкара една дълга и хубава дрямка и да пристигне в Тимбукту като нов човек...)

Маймуна стисна чантичката в скута си. Там я очакваше красивата рокля, тюркоазена като утринно небе, с голи рамене. Нея тъкмо щеше да си облече веднага щом се отървеше от своя товар, веднага щом мистър Меканико вземе коланите, веднага щом се освободи. Лия Кебеде, Алек Уек, Уейърис Дайри, Иман – а съвсем скоро и Маймуна Мими Мбеge, 20 години.

Тя притежаваше цял камион кураж.

Улрике си играе на смърт

Let's play Dying! – изпищя Шломит възторжено, едва ли не нетърпеливо, понеже сега най-сетне си имаха ново другарче за игра. Гласът ѝ беше станал пронизителен като на малко дете, което ей сегичка ще получи разрешение от родителите си да се гмурне в басейна от меки топчици в увеселителния парк, ей сегичка, или в морето, сред пенестите пръски вода под бдящия родителски надзор, в тюркоазената вода, топла и бистра, скоро наладата щеше да разтресе малкото телце от глава до пети. Ето така вълнението започна да обзема и останалите жени. Сега ли щеше да се случи? Все още никоя от тях си нямаше представа от историята на Улрике. В Шломит, Нина, Полина, Маймуна, Вълбхис и Роза Имакулада се събуди прозрение-то, че най-накрая се бяха изправили пред нов човек, че за разлика от доста време насам сега нямаше да им се наложи да се тъпчат с претоплено за трети път, Мариновано в до болка познатия си бульон ястие, рататуй, мокека*, тиебу диене**, картофено пюре с бекон, пилешка супа с кнедли, Строганов, че най-после щеше да им бъде предложено меню изненада, съставено изцяло от пресни продукти, и забелязаха, че са гладни – като

* Ястие от бразилската кухня, представляващо яхния с риба, лук, домати, кориандър и др. – *Б. пр.*

** Традиционно сенегалско ястие с риба и ориз. – *Б. пр.*

вълци. Колко ли дълго време беше изминало от предишния път? Цяла вечност? Секунда? Маймуна беше пристигнала под номер 6, та навярно нея бяха съпроводици последно по пътя ѝ. Точно така, бяха ходили в пустинята, в Тимбукту. Бяха затворили очи и си бяха представили, всяка според собствените си възможности, как умират редом с Маймуна сред градушка от куршуми. Ала колко ли време беше изминало оттогава?

Шломит вече не я свърташе. Запляска с ръце (от удрящите се една в друга безплътни длани се разнесе доста странен, силен и чаткащ като дърво звук, който заглъхна без екот едва ли не в мига на възникването си: фиу-фиу-фиу, приличаше на бич, който никога не покосяваше нищо, само изсвистяваше във въздуха, а после шумът изчезваше). *Let's play dying!* Тя докосна леко рамото на момичето. Улрике, какво се случи, преди да се събудиш тук? Какво се случи преди първата ни среща? Какъв е последният ти спомен? *Try to remember!*

Улрике зае замислена позиция за припомняне, седнала, с кръстосани крака. Вече на няколко пъти бе успяла да си зададе този въпрос и сама, например когато краката ѝ най-после напипаха онзи насечен, бесен ритъм, който ѝ позволи да се движи из нищото. Успокояващият и изискващ концентрация такт на трамбоването се пренесе из смътното, затлачено, непригодно за словесна суровина първично вещество на съзнанието ѝ, из пространства на чувствата, от които за миг изкристализираха образи, потенциални проблясъци на спомени: планина, дом, бездна, портфейл на сервитьорка, цвете, мама, татко, асансьор, Хано, планина, стъкленото око на Улрих Б. Цинеман, дом, бездна.

Ала образите скоро угаснаха. Никаква история не се вкопчи в тях, нито понечи да ги задържи, от ръбовете на картините стърчаха ужасяващи, плющящи черни парцали, които водеха, направо повличаха в една всепоглъщаща черна пропаст, дори и мисълта за която причиняваше болка. Такава болка, че все пак се налагаше да прибегне до думи, да изплюе от устата си нещо, все едно какво.

* Опитай се да си спомниш! (англ.) – Б. пр.

Всички останали жени вече знаеха, че последните спомени, предшестваша бялото пространство, не бяха достижими просто ей така. Трябваше да бъдат примамени и психологическият натиск от страна на колектива помагаше по чудодееен начин. Взирането в перуката на Вълбхис влияеше допълнително на съсредоточаването сега, когато тя вече не беше върху клетата глава на своята притежателка, когато главата вече не накърняваше блясъка на гъстата изкуствена коса. Полина тъкмо се беше навела да пооправи огъня, да изправи с пръсти кичурите, за да може косата да образува пълен и равномерен, успокояващ кръг. Когато привърши с работата си, тя изпъна гръб и погледна Улрике насърчително.

В интерес на истината трябва да се отбележи, че не всички насочени към Улрике погледи бяха еднакво окуражителни. Част от жените се взираха в медитиращото в поза лотос момиче жадно, направо арогантно, всяка се беше втренчила изпитателно в определено нещо – една във вибрациите на устните му, друга в задълбочаващата се бръчка на челото, трета в потрепванията на клепачите (погледа си момичето бе приковало неотлъчно в перуката). Някои от тях съвсем явно, някъде дълбоко из дебрите на съзнанието си, тайно дори и за тях самите, очакваха красивата млада гражданка на Залцбург да заплаче. Момичето гарантирано вече не бе способно да рони сълзи, но може би поне щеше да заgrimасничи? Някаква силна емоция, страх или горест: това би било удоволствие да се види... А и ако се разплачеше, можеше да ги споходи и някоя съчувствена мисъл. Сега беше трудно, момичето изглеждаше толкова гордо, почти безочливо. Надали имаше каквато и да било причина да ги гледа отвисоко. Беше младо. Но какво от това? Всички те някога са били млади. Нима не схващаше, че то, тъкмо то беше загубило повече от която и да било от присъстващите? Целия живот пред себе си... за разлика например от Маймуна, дето щяха да я очакват единствено болести и нещастия.

Улрике обаче не забелязваше погледите им. Тя умуваше, направо се бореше с мислите си. А те изчезваха. Пренасянето от предишното в настоящото състояние не беше доловимо

по същия начин, както например разказът за придвижване с велосипед, който се състоеше от потегляне от дома (около 10:30 ч.) и пристигане на крайната дестинация, например в центъра на Залцбург, може би в апартамента в жилищната сграда, находяща се на ул. „Райнерщрасе“ №13 (около 11:15 ч.). Към което в някаква степен се числяха и нещата, занимавали съзнанието по време на пътуването, пейзажи, онзи момент, когато промишлената грозота, присъща на предградието, се превръща в красотата на отколешния свят, „Алпенщрасе“ – в „Хелбрунерщрасе“, а отпред се разкрива реката, Залцах. Моментът, в който можеш да се отклониш от прашното и шумно улично платно и да свърнеш към реката, към отсечката с ненатоварено движение, когато за миг можеш да превключиш на най-високата предавка. Когато можеш да въртиш педалите по полегатото надолнище с такава скорост, че свят да ти се завие!

Удрике дрънчи със звънеца на колелото, раздразнено, проклинайки на глас: някакъв дръвник отново се клатушка на пътя ѝ. А това си е нейният път. Левият бряг на Залцах, откъдето се виждат до болка познатите ѝ, красиви и натруфени като сметанова торта пейзажи – там е застинало времето, когато все още живееха на площад „Херберт фон Караян“, преди да фалира фирмата за дрехи на баща ѝ. Където в горещите летни дни носят е пронизван от мирис на конски фъшкии. Фъшкиите на конете, превозващи туристи в своите карети. Размазани по асфалта фъшкии, които чистачите на конски фъшкии намират върху платформите за фъшкии, заварени за предницата на техните велосипеди. И такава професия има в Залцбург: гилдията на чистачите на конски фъшкии, които въртят педалите подир конските карети.

Ала в наподобяващия сметанова торта Залцбург има и друго, особено по левия бряг на Залцах. Има витрини, където се въртят бутилки с шампанско, подправено с 23-каратово самородно злато. А после и Моцарт – Дядо-Коледата. Тъкмо той. Моцартови топки в гигантски кутии с формата на цигулка. Моцартови маски. Моцартови магнити. Моцартови перуки. Волфганг Амадеус Моцарт: чудак с напудрена коса, от

когото в детството си Улрике се боеше повече от всичко друго. Стряскаше я един облечен като Моцарт уличен артист и това се превърна във вътрешна семейна шега, която неизменно разплакваше Улрике. Ако не слушаш, Моцарт ще дойде да те вземе! Ако не слушаш, Моцарт ще дойде и ще засвири непрестанно „Турския марш“! Улрике чисто и просто не може да не кара по левия бряг на Залцах. Там се намира цялото ѝ детство, издържано в духа на виенския класицизъм, ритмичното, оживено, трескаво време, тласкано напред от колата на заможността, монетите дрънчат, банкнотите шумолят, банковата карта свисти, скимти и се моли, мама получава кожена яка за зимата, татко получава луксозен автомобил, Улрике получава почти всичко, което ѝ щукне, докато не идва фалитът, докато не се изнасят от площад „Херберт фон Караян“.

Улрике винаги кара до „Макартщег“. Мостът на влюбените е отрупан с любовни катинари. Там е заключена и любовта между нея и Хано: *Улрике ♥ Хано 16.08.2012*. Заедно, ръка за ръка, те запратиха ключа в мътилката по дъното на Залцах, а още след някой и друг месец до ушите на Улрике стигна, че била курва и изменница.

„Макартщег“ е задръстен с народ. Улрике тика колелото до отсрещния бряг на реката, отново го яхва и се насочва към уличното платно. Как хубаво работят току-що миналите през сервиса скорости! И какъв приятен брадатко ремонтира колелото два дни по-рано. На всичкото отгоре ѝ даде и пликче защитни капачки за велосипедни вентили. Не от скучните черни, ами игриви червени и бели, като ментови бонбони... Горещо е... блузата ѝ прогизва... гърбът ѝ вече е съвсем мокър... Трябва незабавно да си вземе душ, но Хано все пак иска да се чука... за бога, под душа... Хано иска да влезе в банята с нея... Хано иска да се чука и къде, ако не в банята, облицована с плочки с орхидеи по тях... сега, когато родителите му ги няма... иначе не смее... не му става, ако майка му шета на мивката в кухнята... ако баща му шумоли с вестник „Залцбургер Нахрихтен“ в хола... иска да се чука изправен в банята, макар да е тъй адски неудобно... Улрике се опитва да се подпре

на стената, да се повдигне на пръсти, за да може органите им да са горе-долу на една и съща височина... просто за да може Ханю да се успокои и да си свърши работата... не, по дяволи-те... Улрике се хлъзга... Ханю дали ще успее да я задържи, ако тръгне да пада, ако краката ѝ се пързулнат... ще падне ли, ще си разбие ли главата в плочките на пода... ще си счупи ли врата... докато се чука!

Улрике излезе от позата лотос и се отпусна на колене. Отърси мислите си от Ханю и апартамента на „Райнерщрасе“ №13, пропъди от съзнанието си банята, плочките на орхидеи, водата. Не така. Не беше умряла така! В последно време беше прекарвала толкова малко време с Ханю. Бяха се опитвали да си уговорят среща, но дали от това бе излязло нещо? Едва ли. Ако анализираше положението от гледна точка на вероятността, тя се беше пръкнала тук от Келщайнхаус, от лятното си работно място в Орловото гнездо, в никакъв случай от Залцбург, където понастоящем се прибираше основно за да преспи през нощта, поне каквото беше останало от нея. Всяка божа сутрин се качваше на съчленения автобус номер 840 от ул. „Алпенщрасе“ и след като си намереше място за сядане, затваряше очи за повече от половин час, почти винаги.

Улрике затвори очи.

Отпусна се, за да седне, и накрая се свлече на една страна. Полина се опита да ѝ помогне. Зарови пръсти в косите на Улрике, все едно докосваше скалпа ѝ: де да можеха мислите на момичето да се размърдат.

Де да можеше да си спомни сетния си час!



Улрике започва да се отпуска. Спи ѝ се, чувства, че е била събудена прекалено рано, за пореден път. Със затворени очи цъка по айпода си и зазвучава първата песен от албума, любимата ѝ: *Do I hear 21, 21, 21...? I'll give you 21, 21, 21...** Днес

* Този и следващите цитати са от песента на Скот Уокър „Фермер в града“. – Б. пр.

е Успение Богородично, четвъртък, 15 август 2013 година, денят, в който Улрике ще умре, което, разбира се, все още не го знае. *Mariä Aufnahme in den Himmel**. Хората се тъпчат в колите си, в автобусите и влаковете, всеки иска поне за миг да се откъсне от градския шум. Запазват си хотелска стая или цяла къща в провинцията. Например в Берхтесгаден. Искат на поход в планината, да плуват в езерата и да се наслаждават на устрема на историята. Това означава повече работа за Улрике. Ще ѝ се наложи да търчи из ресторанта на Келщайнхаус от десет сутринта до шест вечерта, но какво пък – ще получи предостатъчно пари за това.

Улрике се унася в дрямка някъде около Занкт Леонард. Съчлененият автобус напредва, скърцайки и простъргвайки, механичен женски глас съобщава спирките, ала тя не ги чува, слуша други думи, история, от която не разбира нищо, но при все това я обича и иска да я слуша отново и отново, *harness on the left nail keeps wrinkling wrinkling...* Омайва я всяка отделна дума, изречена със съдбовния глас на Скот Уокър. Всяка думичка я изпълва, сама по себе си съвършена, всяка процедила се през гласните струни на Скот сричка е достойна за изпяване, напращяла от чувство, което те грабва и запраща сред сладък мрак, от който не ти се излиза, *harness on the left nail keeps withering withering...* Улрих Б. Цинеман е свалил този албум за нея. Песента се базира на стихотворението *Uno dei Tanti Epiloghi*, „Един от много епилози“ на Пиер Паоло Пазолини – това У. Б. Ц. ѝ го е споделил в паузата за пушене, когато през юли най-сетне започнаха да се опознават по-отблизо. Музиката ги направляваше от изречение на изречение, от въпрос към отговор, от цигара на цигара. Улрике научаваше нови неща. Сведенията се подреждаха в картотека, която бе на светлинни години от детинските размисли на Хано. Като тази: Пазолини посветил стихотворението си на Нинето Даволи, актьор аматьор, негово протеже, с когото режисьорът завързал любовна връзка, когато Нинето бил на петнайсет. Пиер Паоло написал

* Успение Богородично (нем.). – Б. пр.

стихотворението по времето, когато Нинето постъпил в армията на 21-годишна възраст, а оттам набързо го върнали към цивилния живот, понеже бил твърде непригоден. *Do I hear 21, 21, 21...? I'll give you 21, 21, 21...*

Стъклоокият У.Б.Ц. угаси цигарата си и погледна Улрике право в очите: „Пазолини е един от най-големите филмови режисьори, но просто един от тях. Затова пък по-гениален музикант от Скот Уокър няма. Точка.“

Улрике се е унесла в полудрямка, в сладкия мрак отвъд своята маска за очи делукс. *Paolo take me with you**... Забавлява се, кара палавия Нинето и красивия Пиер Паоло да се любят. Бавни, еленоподобни движения. Отворени усти, гърлени стонове. Как ли мъж на средна възраст се люби с непълнолетно момче? Дали той люби момчето или то – него? Или пък наистина се случва съвместно, едновременно, мъжът – момчето и момчето – мъжа? Както и да е, Улрике се наслаждава на тяхната любов. Този път решава да остави Паоло да води играта. Тя е Нинето, младият, петнайсетгодишен немирник Нинето, който му се отдава, който допуска по-възрастния мъж да го яхне за пореден път ...

Стъклоокият У.Б.Ц. знае много неща. Разправя небивалици, но иначе не разкрива нищо. Новата приятелка на Улрике от Орловото гнездо, Анке-Мари, е убедена, че У.Б.Ц. си измисля всичко. „Не може да е вярно“, казва тя, „например онази история за окоето. Ало-о!“ Анке-Мари се преструва на невярваща. Бърчи вежди сякаш не одобрява разказите на У.Б.Ц., но при все това и тя им се наслаждава. Може би и тя малко се е поувлякла по него? Усмива се (чак венците ѝ се оголват), когато във времето между двете смени Улрих отиде до будката на двора на Келшайнхаус и си купи от нея пакетче дражета за гърло и цигари. Будката е на майка ѝ, но тъй като тя е принудена да се грижи за собствената си болна майка в идилична къщичка в долината в Берхтесгаден, това лято Анке-Мари седи на високата, подобна на бар стол табуретка на гишето в

* Паоло, вземи ме с теб. (англ., от същата песен) – Б. пр.

будката. Според Улрике, Анке-Мари е най-хубавото нещо в Орловото гнездо, като се изключи месечната ѝ заплата. И в допълнение към Улрих. Когато Анке-Мари прихне в смях, чуват я дори и лешоядите горе на планинския връх.

Улрих Б. Цинеман е съвсем специален случай. Никакъв въображаем образ от някоя готова галерия от типажки не пасва на описанието му. Мъж над четиридесетте, загубил лявото си око в дуел! Улрике и Анке-Мари дни наред са умували над мистерията с оцъкленото на негово място, безжизнено стъклено око. Докато един хубав ден Анке-Мари не отива и не изтърсва въпроса: „Едното ти око не се движи, Улрих, какво му се е случило?“ Тримата висят край будката, Орловото гнездо вече е затворило, Анке-Мари залоства кепенците и изтърсва: „Да не би лявото ти око да е стъклено?“

На Улрике ѝ идва да я срита в глезена, но У. Б. Ц. не трепва. Той се обляга на щанда, примлясва шумно с ментовото си драже и започва да разказва историята на своето ляво око: „Имаше една жена, една красива жена, която си имаше друг. Обърках им напъпващия романс. Жената се влюби в мен, но другият мъж не можа да го преглътне. По някаква случайност той се беше вмениачил по историята, и ето че ми предложи дуел по стария модел. Аз, лудият, приех предизвикателството. Бях млад, влюбен до побъркване, безразсъден, жадувах за съревнование. Уговорихме час и място, поканихме секунданти за свидетели. Избрахме да свършим работата с рапири. Никой не умря. Мъжът изгуби доста кръв. Аз – окото си, и то съвсем на вятъра: жената се оказа недостойна.“

Анке-Мари има право. Не може да е истина.

Улрих Б. Цинеман работи на асансьора на Орлово гнездо. Временно. На практика е филмов режисьор, само че проектите му са твърде безкомпромисни, твърде артистични, не е лесно да си намира спонсори. Ето защо вози туристите в искрящата златиста времева капсула, която се стрелка в прокопания в планината тунел на 124 метра височина, чак до върха. У. Б. Ц. следи във возилото да се качват подходящият брой хора, пресича опашката на точното място и натиска бутона.

Най-отгоре извежда хората от асансьора и приема партида слизащи за спускането. После пак натиска бутона.

Понякога някой го пита нещо. У. Б. Ц. отговаря, рутинно, уклончиво. Операторите на асансьори не бива да плещят много-много. Гидовете на обиколките с водач споделят необходимата информация, но и те са инструктирани да не споменават Забраненото Име (освен ако не е особено наложително). Предпочитат да говорят за историята най-общо, за съюзниците и немската армия, за масови движения, военно-стратегически решения. Фактът, че Келщайнхаус е скривалище, построено от националсоциалистите като подарък за петдесетия рожден ден на Забраненото Име, всъщност няма никакво значение. „Това сведение лесно може да се сбута някъде между другото, никого не го побиват студени тръпки от него“ – прошепва Улрих Б. Цинеман на Улрике в кухнята на Орловото гнездо, където поглъщат обяда си набързо и на крак. „На Келщайнхаус му липсва страховитото клеймо на злото, онази ужасяваща карма, която тираните оставят по всички докоснати от тях предмети, по всички места, през които са минали. И знаеш ли защо?“ Улрике кимва, но не обелва и дума, понеже устата ѝ е пълна със спагети и не иска да си покапе дрехите отпред, още по-малко пък да оплусе с парченца гъби лицето на У. Б. Ц., което е особено близо до нейното. „Защото“ – прошепва Улрих, – „получателят на подаръка не е могъл да го оцени поради страха си от високото!“

Улрике знае. Чела е информационните табели на Келщайнхаус, слушала е разказите на гидовете, когато е нямала друга работа. Забраненото Име посетил планината всичко на всичко десетина пъти, като всеки път прекарвал там по максимум половин час. Визитите си били чист театър. Забраненото Име не изпитвал наслада и за миг. А тъй като не се наслаждавал, съюзниците нямали повод да бомбардират сградата на пух и прах.

Различна била съдбата на Бергхоф, разположен в Оберзалцберг, любимото ваканционно жилище на Забраненото

Име, чийто вестибюл бил декориран с кактуси и саксии от майолика. Таванът на трапезарията бил облицован със скъпи панели от сибирски бор, а стените били отрупани с акварели, изобразяващи Него Самия. Британските въздушни сили изравнили сградата със земята, а оттеглящите се войски на СС подпалили останките. Нищо, което Забраненото Име, дете ставало все по-Забранено дори и за своите, харесвало *наистина* или *искрено*, не бивало да се запази цяло на тази земя, налагало се неговото превръщане в паметник, тихомълком, но неизбежно, да бъде спряно още в зародиш.

Do I hear 21, 21, 21...? I'll give you 21, 21, 21...

Паоло и Нинето отдавна са потънали в дълбок сън след любовната игра, а Улрике заспива заедно с тях. Едва когато автобусът пристига на автогарата в Берхтесгаден, Улрике-Нинето се сепва с вкус на мухъл в устата, езикът ѝ е пресъхнал. Днес, на 15 август, Улрике ще отиде до Орловото гнездо с фолксвагена на Улрих Б. Цинеман. За първи път ще се вози с него без Анке-Мари. Никакво кикотене. Това е ясно. Невъзможно е без Анке-Мари. Много други неща също не сполучват без нея, но все нещо може и да ѝ се получи сега, когато будката е затворена. На Анке-Мари ѝ се налага да помага на майка си, майката, която непременно иска да заведе собствената си скъпа майка на литургията, а след това и на ресторант. Анке-Мари не смята идеята за добра. „На баба Верона вече не ѝ трябват литургии“ – изсумтя Анке-Мари, докато затваряше будката. „О, разбира се, че ѝ трябва“ – изписка момичето впоследствие, имитирайки строгия и пронизителен глас на майка си, – „тя все още разбира езика на музиката!“ После Анке-Мари скръсти ръце както, уж, правела майка ѝ, когато искала да предизвика съдбата повече от необходимото: „Ще я облека в баварската носия, ще ѝ купя букет цветя на входа на църквата и ще я изтикам до първия ред, както и миналата година.“ На този етап Анке-Мари сниши глас до своя собствен: „Всъщност баба Верона просто ще се изтощи и ще започне да хленчи.“ Накрая Анке-Мари се покашля и извика ненужно гръмко,

че даже и фалшиво, подобно на онези, които и сами се съмняват в правотата на своето решение, но се разкрещават, за да задушат колебанието насила: „Майка ще бъде заведена на църква и точка по въпроса! Ще бъде водена на литургията в деня на Успение Богородично всяка проклета година, докато е жива!“

Улрих чака Улрике на автогарата. Той махва с ръка, застанал до колата си, и отваря предната врата на Улрике. „Ще пуснеш ли *Drift*?“ – моли се тя още със сядането си и без да обели и дума, Улрих слага в сиди-плейъра тринадесетия студийен албум на Скот Уокър. Предната седалка до шофьора, наричана още „седалката на страхливеца“, е мястото на Анке-Мари, ала тя не се бои от нищо. „Да не би лявото ти око да е стъклено?“ Божичко! Тя никога не би могла! Само че Анке-Мари дръзва и за награда имат възможност да слушат истории, коя от коя по-странни. Имаш ли деца? Жена? О, живееш с майка си? Това не е ли малко... Психо? У. Б. Ц. винаги е на нейния акъл. Анке-Мари се обръща да погледне към Улрике на задната седалка, веднага щом каже нещо неуместно. Смее се така, че венците ѝ лъщят. Трудно е да ѝ устоиш. Постепенно Улрике се научава да се отпуска, да се включва в смеха. У. Б. Ц. не хапе. У. Б. Ц. я гледа в огледалото за обратно виждане, намига ѝ – с онова подвижното око, дясното. Улрике се усмихва в отговор, У. Б. Ц. става сериозен, поглежда мимоходом към пътя и отново към нея. Някак твърде продължително.

А ето че сега са сами в колата.

Умората на Улрике се е изпарила. Това си е постижение. Когато започна работа в Орловото гнездо през май и още не познаваше Анке-Мари, какво пък остава за Улрих, заспиваше при първа възможност. Спеше на отиване към работата, спеше на връщане от нея, а без чудовищните дози кофеин щеше да спи и в Келщайнхаус, със сигурност. Щеше да откърти на пейката или да задреме изправена като кон, да, опре ли ножът до кокала, би съумяла да застопори коленните си стави подобно на кон и да заспи права или дори застанала на един крак – като фламинго, толкова съсипваща беше умората ѝ.

Разбира се обаче, на работа не беше удобно да се спи. Това би означавало уволнение, а Улрике не можеше да си го позволи. Нуждаеше се от пари, спестявания за идната година, за заминаването си от Залцбург. Просто чао-чао, сметанов градец, задръстен с конски фъшкии! Чао-чао, Ханс! Чао-чао, мамо & тате! Чисто и просто беше прекалено непоносимо да живее у дома. Атмосферата беше слизеста. Чия беше вината, Улрике вече нямаше сили да разследва, във всеки случай по въпроса имаше две противоположни истини. По мнение на баща ѝ те бяха станали жертви на спекулации. Майка ѝ пък смяташе, че бяха жертви на твърдоглавието на баща ѝ, понеже не бе склонил да продаде овреме страдащата от загуби фирма, а допусна да ги сполети Голямото бедствие. Мъжът направо бе опънал червен килим пред Бедствието, независимо от всички предупреждения. Ала ако беше така, ако татко ѝ действително беше допуснал прекалено много непроситими грешки, както твърдеше майка ѝ, защо за бога все още бяха женени?

А как само се наливаше с кафе Улрике! Ту шварц, ту с мляко, от време на време еспreso от машината, от време на време инстантно на гранули, каквото и да е, каквото ѝ попаднеше на момента, а от дъжд на вятър, за разнообразие и освежаване – лимонада. Ето така Улрике беше способна да демонстрира най-добрия сервитьорски стил в Келщайнхаус в хода на целия дълъг ден.

Туристите пристигаха на заравнения паркинг по серпентината в колони от автобуси, изсипваха се от тях и се пренасяха на опашка от площадката навътре в прокопания в планината тунел, откъдето на групички биваха пропускани в позлатения месингов асансьор, чийто бутон натискаха назначените за тази работа оператори, сред които и Стъклоокия Улрих. Асансьорът ги издигаше заедно с техните камери или широкополи шапки, или дъждобрани, или чадъри, или щеки за преходи, или бинокли, или претъпкани туристически раници и бутилки с вода, и повдигнати на челото слънчеви очила, право във фоайето на Орловото гнездо.

Улрике ги очакваше в ресторанта. Беше облечена в живописна, ако не и направо рустикална риза с надиплени ръкави, чийто плат беше с десен от ситно и гъсто бяло и лилаво каре, предразполагащо клиентите към контакт. Дясната ѝ ръчица беше готова да постави ламинираното меню върху покривката за маса на червено и бяло каре под носа на госта, до белите изкуствени рози, декорирани със стъклени перли. *Ach so gemütlich!* На пояса си върху черния панталон на униформата Улрике носеше портфейла, от който тутакси можеше да изважда банкнотите и монетите, а също и малко тефтерче, където набързо да си записва поръчките. Това лято тя беше Фройлайн Келщайнхаус, усърдна, възторжена, може би малко истерична, но изключително сладка сервитьорка.

Понякога темпото беше такова, че портфейлът се въртеше по ханша ѝ чак до задните части. Улрике припикаше между салона и кухнята с поръчки за готвача и обратно от кухнята към салона, понесла порции храна за изгладнелите клиенти. Портмонето се тръскаше под тежестта на монетите и сякаш я припираше да бърза още повече. Тази скоклива лудетина не беше мрачната Улрике от Залцбург – това беше леката и кръшна Улрике от Келщайнхаус. Ако в Залцбург се шляеше в своите кубинки и с коса в очите, просто за контраст, тук се учеше на изкуството благичко и с плавна грациозност да разнася по масите пача, овкусена с олио и винен оцет, унгарски гулаш, сандвичи с леберкез, панирани свински шницели с пържени картопки, салам „Хютенвурст“ с кисело зеле, фитилчета шпецле, еленско месо с червено зеле, салатата, бира, кафе, ябълков щрудел. Дърварската походка, стилът а ла бодигард с горната част на тялото, движеща се предизвикателно и скована в една цялостна плоскост, които допадаха на Улрике невъобразимо, понеже изобщо не подхождаха на естествените траектории на нейната стройна и леко момичешка снага, нямаха място в Орловото гнездо. Там бе необходимо да търчи, лека като перце, подобно на *Lepus timidus**, който в своя бяг оставя

* Ах, колко уютно! (нем.) – Б. пр.

** Снежен заек. – Б. пр.

подире си следи от лапички във вид на перлена огърлица за лисицата.

Резултатът от активните разходки из Келщайнхаус беше невероятен. От време на време на Улрике ѝ се случваше да позира с някой и друг опиянен от пшеничната бира американец с вид на Хю Хефнър и прекомерен слънчев загар на фона на огромен, реставриран панорамен прозорец с изглед към околния пейзаж. Приятелите на американеца правеха снимки, а после се разменяха. Случваше се Улрике да се усмихне в обятията на четирима различни Хефнеровци. За това получаваше солиден бакшиш. Онези бяха неимоверно щедри. Получаваеше също и обла бяла пухкава опашчица на задника и дълги заешки уши на главата, а с тях не беше лесно да се върне в претъпкания салон на ресторанта. Имаше чувството, че ушите непрекъснато щяха да ѝ висят в очите, пречейки ѝ да вижда, докато криволичи между масите с табла, отрупана с празни чинии и високи халби. Топчестата опашчица се лашкаше на чатала ѝ, напомняйки там за зле поставен тампон, а настроението ѝ започваше да се връща в релсите едва в почивката за цигара, най-късно на прибиране към къщи, когато Улрике напъхаше слушалките в ушите си в просъница.

*The legs long and straight...**

The breasts are still heavy...

Улрих Б. Цинеман увеличава звука на музиката от диска. Отваря прозореца на колата, превключва на четвърта скорост и гумите на фолксвагена започват да вият. Мъдрият стар Скот пее за Кларета Петачи, която отривисто настоява да умре до своя любим Бенито Мусолини... *The upper lip remains short...* У. Б. Ц. се грижи Улрике да узнае, че влюбените в диктатори жени винаги били такива. Клетата Ева Браун се омъжила за Фюрера едва ден преди тяхното двойно самоубийство. Смърт и любов, насилие и страст, пожертвование и победа – „Слушай, слушай внимателно!“ И Улрике слуша.

* Този и следващите цитати са от песента на Скот Уокър „Клара“.
– Б. *пр.*

Бенито и Кларета били разстреляни на 28 април 1945 г. На другия ден откарали телата им на площад „Пиацале Лорето“ в Милано и ги провесили с главите надолу от покрива на бензиностанция „Есо“. Трупите им били осквернени яростно и с ликуване, тленните им останки били осмивани и оскърбявани, били обстрелвани, докато не станали на решето БАМ БАМ, гумите на фолксвагена свирят странна любовна песен. Улрике и Улрих припяват ведно със Скот Уокър: *Still coming through, still coming through...* Как само напрежението се е изпарило от Улрике. За това не ѝ трябва Анке-Мари. Справя се. Справя се БАМ БАМ, справя се добре! Хефнеровците, опашчиците и ушите – БАМ! Очакващите я горе кафени чаши, бирени халби, чинии – БАМ! Тефтерчета, монетки, банкнотки, сервитьорски униформи на бяло и лилаво каре с надиплени ръкави БАА-АМ! Да можеше фолксвагенът да поднесе от пътя...

Auf dem Alm gibt's ka Sünd...

Планината не познава грях, и двамата го знаят, тъкмо за това Улрих Б. Цинеман дръзва да ѝ направи предложение.



Планина, дом, бездна, портфейл на сервитьорка, цвете, мама, татко, асансьор, Ханс, планина, стъкленото око на Улрих Б. Цинеман, портфейл, дом, бездна, до безкрай, до безкрай, до безкрай.

Улрике отвори очи и съзря изпълнените с очакване погледи на жените. Повдигна се на лакти и мимоходом прокара поглед по своите дрехи, омекналите от износване джинси и стегнатата нова тениска със Скот Уокър, от която младият Скот с ретро прическа се беше загледал с упование и същевременно немалко драматизъм някъде косо нагоре, към небето, към Улрике. Дигиталният дисплей на ръчния ѝ часовник беше застинал на цифрите 21:03. Значи така. Беше починала на 15 август, около девет вечерта.

Дали бе успяла да се прибере у дома на „Алпеншрасе“ от Келщайнхаус? Сама, разбира се, че сама, и с автобуса. Не с фолксвагена? Не, не с фолксвагена. Както и да се напругаше Улрике, не можеше да извика в съзнанието си лицето на Улрих Б. Цинеман, нито докосване, нито целувка. Дали се беше гипсирала като някоя пъзла? Или – ужасяващото опасение внезапно се напласти на стегната буца във все още чувствителното гърло на Улрике – да не би все пак в хода на работния ден У. Б. Ц. да бе размислил?

Умопомрачителен срам задумка в ушите на Улрике. Точно така, да, да. Улрих Б. Цинеман бе започнал да съжалява. Колкото по-открито Улрике бе поглеждала по посока на асансьора, толкова повече мъжът се бе разкайвал: какво бе възнамерявал да извърши, та тя все още си беше малко момиченце. Всяко 124-метрово издигане, всяко 124-метрово спускане бе затвърждавало в У. Б. Ц. смъдящото, все по-набъбващо прозрение: не така, наистина не така, тя все пак си беше дете.

Сега Улрике си спомни своите разтреперани крака, потта, стичаща се под мишниците и по гърба ѝ и образувала перличка дори и във вдлъбнатинката с форма на капка под носа, *филтрума*. Улрих Б. Цинеман я бе посрамил. След края на смяната мъжът беше дошъл по нейния маршрут, в коридора между кухнята и салона на ресторанта, беше се ухилил, а тя беше вървяла към него с камарата мръсни чинии в ръце така, както се върви по посока на изгрева: с присвити очи, с ошашавена радост, изписана на лицето. Беше отишла чак под носа на У. Б. Ц., беше се усмихнала заговорнически така, както се усмихват едни на други хората, свързани от тайна, беше го погледнала право в дясното око, готова да приеме каквото и да било. Но не и това. „Дали все пак да не отидем на бар някой друг път, Улрике? Когато и Анке-Мари ще е с нас.“

Реплика като опрян в слепоочието пистолет за коване на пирони. БАМ!

Тя бе успяла да прочете между редовете за една хилядна част от секундата: *Улрике, наистина съжалявам, но досега не бях проумял, че питаш такива чувства към мен. Та ти все*

още си детенце. Харесвам те, а също и Анке-Мари. Нека това да си остане забавна историйка помежду ни, това наше приятелство. Да не заплитаме в него нищо неуместно.

Точно така ѝ беше казал този ми ти Улрих Б. Цинеман след края на смяна си, поправяйки сутрешното си предложение, намеквайки, че все пак биха могли да се отдадат на питиета след работа някой друг ден, тримата заедно, за да може да присъства и Анке-Мари.

Улрике се бе съвзела за стотна от секундата. Беше му изчуруликала едно ведро „Окей!“ и бе продължила по пътя си, сякаш бързаше за някъде. Тогава Улрих ненадейно бе извикал подире ѝ: „Чакай!“ Беше я помолил да поспре, а тя се бе обърнала да го изслуша с разтуптяно сърце. „Мога да те закарам до автогарата, ако искаш. Няма проблем да изчакам смяната ти да свърши. Нямам бърза работа.“

Понякога, по принуда, е възможно да застопориш останките от радостта на лицето си, дори и сърцето ти да се къса. Някак си Улрике бе съумяла да каже небрежно, даже и с усмивка: „Благодаря, Улрих, но няма нужда. Днес май ще се спусна до долу пеша. Да, ще вървя.“ После се бе обърнала към кухнята и окончателно се бе изгубила от очите на Улрих Б. Цинеман.

През остатъка от деня, и това си го спомняше Улрике, тя сервира, без да погледне наоколо си дори мимоходом, сякаш и най-случайният поглед би могъл във всеки един момент да разобличи пулсиращото в черепа ѝ чувство, което напираше подло във всички посоки.

За съжаление, Улрике си спомняше. Разтръска глава – нахалост. То проникваше насила навътре в съзнанието ѝ: устни, изгрязани на парцали. Беше тръгнала да се спуска от Орловото гнездо пеша, не беше излъгала Улрих, наистина възнамеряваше да върви, беше се изнизала по полегатата асфалтирана пътека, която започваше от паркинга, когато си спомни: устните.

В паниката си пробяга няколко крачки, а после направи три скока от клекнало положение, толкова надълбоко, че шеговете на джинсите ѝ болезнено се впиха в срамните ѝ устни. Това беше безразлично на ФАКТА. Той направо се въодушеви

и вложи всичко от себе си. Стремеше се да разпространи жежка горещина до всяко кътче на тялото ѝ, понеже беше изгарящ от жажда за мъст, изключително злостен ФАКТ, понеже някога не беше получил полагащото му се.

Беше си безспорен факт, че на 15 август, в деня на Успение Богородично, вратите на асансьора се бяха отворили точно в онзи момент, около 13:20 ч., когато Улрике вървеше от кухнята към салона на ресторанта. Улрих Б. Цинеман стоеше зад отварящите се врати, тайнствен, едър, и погледите им се срещнаха. След това, за по-сигурно, Улрике цял ден си беше гризала устните. Скрита в кухнята, тя беше търкала устните си със сухи-пресуши хартиени салфетки, а после със зъби бе ожулила тънката им защитна мембрана, за да могат устните да се подухат, за финал ги беше и навлажнила с език. За да може да изпъкват сочни и червени върху бледото ѝ кукленско лице.



Улрике се завъртя по гръб, толкова ужасяващ ѝ се стори споменът за срама. Сякаш беше заставена да се завие на стегнато руло и да потъне в земята, стига само някъде да имаше място, за което да може да се каже „това е земята“ – там ѝ се искаше да се натика сега, далече от очакващите погледи на жените, далече от смазващата, вкарващата я в безизходна мисъл „У. Б. Ц. започна да съжалява за предложението си“, а също и още по-противното допълнение: „тя си беше гризала устните“.

На Улрике ѝ идеше да срине със земята цялото Орлово гнездо. Искаше да си мисли за дома или поне за тамошната улица, „Алпеншрасе“. Ето защо се налагаше да дръпне една отчетлива, продираща хартията черта през това задушавачо чувство, което караше ушите да пламват: Улрих Б. Цинеман.

Мислено Улрике направи това многократно. Постъпи така с всичко онова, което изплуваше на повърхността с пара:

Улрих Б. Цинеман
Стъклоокия У. Б. Ц. si-si-si-si!
Фолксваген.

*The upper lip remains short...
The legs long and straight...
The breasts are still heavy...*

Бенито ♥ Кларета

БАМ!

Ниер-Паоло ♥ Нинето

БАМ! БАМ! БАМ!

Нача! Гулаш! Леберкез!

БАМ!

Асансьор! Фолксваген?? Асансьор!!!

БАМ!

Ябълков шрудел! Шпецле! Хютенвурст!

... still coming through...

... still coming through...

... still coming through...

БАМ!

БАМ! БАМ!

БАМ! ♥ БАМ! ♥ БАМ!

Улрике усети пръсти върху слепоочията си. Отвори очи и съзря Маймуна, седнала зад главата ѝ. Маймуна ѝ се усмихна нежно, насърчително, сякаш за да каже: дойде си у дома, съкровище. Сякаш за да попита: Какво те сполетя там?

И така, Улрике най-после се беше озовала на сигурно място на своята си улица. С благодарност се вкопчи в очите на Маймуна и продължи по пътя си. Дали след слизането си от автобуса не бе изскочила право пред някой автомобил, както бе уморена? Или пък след дългия работен ден бе отишла да

се срещне с Хано по някаква невъобразима причина? За да му предложи раздяла?

Да, точно така: беше си грабнала колелото и се бе стрелнала по „Хелбрунер але“ към смъртта. *Изобищо няма усещането, че полита във въздуха, по-скоро има чувството, че някой я е хванал и я е запратил настрана. Когато се сгромолясва встрани от пътя и лицето ѝ се удря в тротоара, първата ѝ мисъл е да потърси велосипеда си, който някак си вече не се намира под нея.* Така ли стана? По този начин умира героинята в някакъв лековат роман, елегантно наред книгата. Улрике беше чела творбата в началото на лятото в съчленения автобус. В мига на фаталната катастрофа героинята най-напред *премисля особено детайлно два въпроса*, а после, в последното изречение на главата, *умира и всичко онова, което е мислила и чувствала, угасва за вечни времена.* Та това не беше вярно! Там си бяха, в романа, нейните важни размишления и уникални чувства, те все още изпълваха стотици страници.

Шегата на автора беше занимавала съзнанието на Улрике по време на цялото пътуване. Ама че смърт. Същински урок по умиране! Всичко остава недовършено, както винаги се случва в живота. А като бонус: драматичното забавяне в мига на смъртта – последните мисли на отиващия си. Нека читателят втрещено да се бори за въздух: Ема не може да умре, не, по дяволите, Ема не може да умре просто така! Само че Ема умира, а книгата става бестселър.

Така ли се случва?

Никак даже. Не така.

Не с велосипеда, не с изхвърчане във въздуха, не със сгромолясване в храсталака край пътя, още по-малко пък на ръба на тротоара. По Улрике не личаха никакви контузии. Инстинктивно, за всеки случай, тя вдигна ръка и попипа главата си. Жените закимаха с усмивка: много си е добре, хубавице, Нина дори вдигна палец и въздъхна: *Ulrike, you are just lovely!*

А дали все пак не беше прекарала сетния си час на закрито?

* Улрике, просто си прекрасна! (англ.) – Б. пр.

Да, беше карала до „Райнерщрасе“ №13 и бе предложила на Хано да вземат да сложат край на това тук. Нали връзката им си беше обречена, тийнейджърски романс, който би трябвало да се прекрати още след две упражнения по чукане на опиянена с червено вино глава. А после... лудият, болен от ревност Хано я просва по гръб върху водното легло на родителите си... Защото понякога Хано блъскаше. Понякога се изнервяше и я удряше, докато вървяха по улицата в малките часове на нощта и спореха. Тя залиташе към стената на някоя сграда, ръката я заболяваше, пицеше **ЩЕ ПОДАМ ЖАЛБА В ПОЛИЦИЯТА**, а Хано крещеше **ДАВАЙ ДЕ, ДАВАЙ!**

И така, Хано я просва по гръб върху водното легло и притиска лицето ѝ с грамадната пухена възглавница... тя вече не може да диша...

И тъкмо когато Улрике стигна до тези думи, Хано, ревността, пухената възглавница, точно когато се канеше да каже *and so I couldn't breathe*^{*}, а нейните слушателки сякаш бяха притали дъх от напрежение, точно тогава го осъзна: тя *не* дишаше. Никой *не* дишаше. Беше невъзможно да се диша. Дишането не ѝ се удаваше, макар да прекъсна речта си, изпъчи гърди и разшири ноздри, както понякога правеше на надвисналите скали в Унтерберг, когато въздухът беше свеж като утринна роса и зашеметяващо богат на кислород, а снежните шапки на синеещите се в далечината планински върхове блещукаха ослепително, в полите на планината пък лъщеше бистротото езеро Кьонихсзе, където се беше събрала най-чистата вода на Германия, все щеше да отиде там, щеше да предложи пикник на Анке-Мари и Улрих Б. Цинеман и щяха да похапват върху каприрана покривка в червено и бяло изостанали хютенвурстове, сандвичи с леберкез, пача, фитилчета шпецле...

Улрике не дишаше.

Улрике не беше забелязала, че е спряла да диша.

Улрике можеше да говори.

Улрике можеше да се движи.

^{*} И така, не можех да дишам. (англ.) – Б. *пр.*

Улрике можеше да мисли.

Пет поразителни, несъвместими факта, поради които умирането тутакси трябваше да бъде прекъснато и тази работа да бъде проучена час по-скоро. Това тук вече не беше игра. Сега всичко останало можеше да върви по дяволите. Бъдете така добри да обясните. Направете нещо, за бога!

Тялото на мъчещата се да диша Улрике потрепваше спазматично, ужасно беше на вид. Очите на момичето все повече се ококорваха, нищо не влизаше навътре, никъде не болеше. Това не беше задушаване, нито даване, още по-малко пък край – беше си чист ужас, който накрая изкрystalизира до шепот, наподобяващ изхлипване, съвършено невъзможно във физически смисъл, но все пак, просто си беше такова, истинско, произведено от говорните органи и доловимо с ушите изречение: *I can't breathe!*

* Не мога да дишам! (англ.) – Б. пр.